

If undelivered return to:
"GLASILO K. S. K. JEDNOTE"
 1004 N. Chicago Street
 JOLIET, ILL.
 Return Postage Guaranteed.
 The largest Slovenian
 Weekly in the United
 States of America.
 Issued every
 Wednesday
 Subscription rates:
 For members yearly.....\$1.20
 For non members.....\$2.00
 Foreign Countries.....\$3.00
 Telephone 1048

GLASILO K.S.K. JEDNOTE

DELO OFFICIAL ORGAN IZOBRAZBA
 OF THE GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION
 Entered as Second-Class Matter December 9, 1920 at the Post Office at Joliet, Illinois, Under the Act of August 24, 1912

Največji slovenski tednik
 v Združenih državah.
 Izhaja vsako sredo.
 Naročnina:
 Za člana, na leto.....\$1.20
 Za nečlane.....\$2.00
 Za inozemstvo.....\$3.00
 NASLOV
 uredništva in upravitelja je:
 1004 N. Chicago Street,
 Joliet, Ill.
 Telefon: 1048

ACCEPTANCE FOR MAILING AT SPECIAL RATE OF POSTAGE PROVIDED FOR IN SECTION 1103, ACT OF OCTOBER 3, 1917. AUTHORIZED ON MAY 22, 1918.

Štev. 43—No. 43.

JOLIET, ILL., 24. OKTOBRA (OCTOBER 1923).

Leto IX.—Volume IX.

VAZNA KONFERENCA GUVERNERJEV.

West Baden, Ind. 19. okt. — Na tu se vršeci 15. letni konferenci guvernerjev raznih ameriških držav je bila po jekurni konvenciji delati z mal, večino sprejeta resolucija, da hočejo guvernerji stati na strani predsednika Coolidge glede uveljavljanja prohibicijske postave. To resolucijo je sestavil in zborovalcem prečital guverner Sweet iz države Colorado. Ker guverner Parker iz Louisiane ni hotel glasovati za sprejem označene resolucije, se je tekom seje odstranil iz zborovalne dvorane.

Odkar se vrše slične letne konference guvernerjev, se ni še nobena vršila s takim krikom in vikom kot današnja.

Najbolj se je jezil guv. Blaine iz Wisconsin, trdeč, da on ne podpiše te resolucije. Na tej seji naj bi se samo razpravljalo o načinu uveljavljanja Volsteadove postave, nikakor pa ni umestno sprejemati takih resolucij. Guv. Blaine je tudi omenil: "Jaz sem nasprotnik 18. amendmenta ter Volsteadove postave; to dobro zna tudi ljudstvo naše države Wisconsin, nisimo pa nasprotniki uveljavljanja postav. Kdor bi hotel pa s takimi resolucijami uveljavljati postav, je navaden fanatik in hipokrit (hinavec).

Prečno je guv. Parker iz Louisiane zapustil dvorano je rekel, da je dananes v Ameriki najbolj nevarno vprašanje Kukluskovcev; treba bi bilo sestaviti primerno antikukluskovsko postav, ne pa uveljavljati prohibicijske, ki ni deželno toliko nevarna.

Proti prohibiciji se je izjavil tudi guverner Silzer iz države New Jersey, zanjo se je pa najbolj potegoval znani suhači guverner Pinchot iz Pennsylvanije.

Danes na večer se bodo zbrali guvernerji s posebnim vlakom odpeljali v Washington, da poročajo predsedniku Coolidge o uspehu svoje konference.

Predsednik Coolidge bo držal s suhači.

Washington, D. C. 22. okt. — Predsednik Coolidge je s potekom konference z raznimi guvernerji, vršeci se minulo soboto jako zadovoljen. Obljubil jim je svoje osebno sodelovanje pri uveljavljanju prohibicijske postave.

V to svrhu bo vlada naprosila prihodnji kongres za \$20,000,000 kredita; ta denar se bo vporabil za povečanje števila prohibicijskih agentov in za ojačenje obrežnih ladje in carinskih uradnikov. Vlada hoče na vsak način odpraviti vedno bolj rastoče tihotapstvo piva in žganja v deželo. Kakor poroča prohibicijski komisar Hayes, bo v doglednem času nastavil v vsako pivovarno posebne stražnike, da se ne bo moglo variti dobrega piva; tako bodo tudi oni izdajatelji listov občutno kaznovani, ki oglašujejo prodajo kake opojne pijače.

NEMCI PROGLASILI RENSKO REPUBLIKO.

Pariz, 21. okt. — V Aix La Chapelle je bila danes proglašena nova renška republika. Tozadevna proklamacija se glasi:

"Ljudstvu Porenja: — Ura naše svobode ter rešitve je napočila. Berlin nas je strmo glasil v veliko bedo in neprilike; mi prihajamo torej, da si sami sebi odpomoremo.

Z današnjim dnem proglašamo ozemlje ob reki Ren za svobodno in neodvisno republiko.

Mi želimo živeti v miru ter prijateljstvu z našimi sosedi ter z njimi na uspešen način delati za rekonstrukcijo Evrope.

Delavci! Vsakdo izmed vas naj ostane na svojem mestu; naša vlada bo takoj poskrbela, da bo zavladal mir, da boste imeli delo in kruh.

Za časno vlado:
 Dr. Leo Deckers in Dr. Gutherdt."

Druža proklamacija se glasi sledeče:

"Porenska republika je dovršen fakt. Mi bomo zadušili vsak tozadevni odpor. Tatovi in kalileci miru bodo občutno kaznovani.

Mi bomo skrbeli za vzdrževanje javnega reda; rešili bomo tudi vprašanje glede prehrane."

Separatisti, ki so se ločili od nemške republike javljajo, da so že sledeča mesta v rokah nove renške vlade: Coblenz (postane glavno mesto), Mayence, Wiesbaden, Montjoie, Monakovo, Gladbach, Erkeleuz in Wurzelu.

Pomenljivo je pri tem dejstvo, da je bila ločitev renske pokrajine od berlinske vlade izvršena brez vsega krvoprelitja. V nekaj dneh bo že vse Porenje pod okriljem nove republike; za prestolico iste je proglašeno mesto Coblenz.

Francosko časopisje iskreno pozdravlja nastop nemških separatistov, ozir. ustanovitev nove renske republike. Pri tem se poziva vlado in ves francoski narod, da naj stoji novi republiki na strani.

Aix La Chapelle 21. okt. — Porenski separatisti so danes zjutraj ob 4 brez vsakega odpora zavzeli vsa tukajšnja javna poslopja; v mestu vlada popolen mir; nad mestno hišo plapola prvič nova porenska zastava, zelena, bela in rdeča; proklamacije začasne renške vlade so nabite na vseh vogalih in javnih prostorih, tako so iste obelodanili tudi vsi lokalni listi.

Belgija ostane nevtralna.

Bruselj, 21. okt. — Na danes se vršeci seji belgijskega kabineta je bilo sklenjeno, da ostane Belgija povodom proglašitve nove renske republike nevtralna; nastopila bo le resne korake, če pride v mestu Aix La Chapelle, — kjer so tudi belgijske čete, — do kakih nemirov.

Za pero prvih žepne ure se je rabilo svinjsko ščetino; tedaj se niso izdelovali finih jeklenih peres za ure.

Iz urada gl. tajnika K. S. K. Jednote

RAZPIS POSEBNEGA ASESMENTA.

Poslovanje Jednote zahteva od dne do dne večje odgovornosti in težave. Mnogokrat bi moral biti glavni tajnik več kakor pa navaden človek, ako bi hotel razne kočljive točke in vprašanja pravilno in v zadovoljstvo vsake posamezne osebe rešiti. Vsa taka opravila se s potrpežljivostjo od časa do časa rešuje, misleč si, da dokler je stvar po najboljši zmožnosti rešena, je kolikor toliko v zadoščenje in zadovoljnost tudi posameznim članom ali osebam. Je pa neke vrste delo, ki je za glavnega tajnika Jednote eno izmed najbolj neprijetnih opravil, in to je "RAZPIS POSEBNEGA ASESMENTA". Z razpisom posebnega asesmenta jih mora največ preslišati glavni tajnik in poleg njega tudi tajniki (ice) krajevnih društev. Kadarkoli je razpisan poseben asesment, se pri pobiranju takega asesmenta napada društvene tajnike in tajnice ter jezi, huduje na glavnega tajnika Jednote, kakor da bi bili posebne doklade krivi društveni ali Jednotni uradniki. Napadi na društvene ali Jednotine odbornike (ce) v takih slučajih so popolnoma nepotrebni, ker vsakteri izmed članov (ic) lahko ve, da, ako bi ne bilo potreba razpisati posebnega asesmenta, bi se istega nikdar ne razpisalo, ker kakor sem omenil, je razpis posebnega asesmenta najbolj neprijetno delo za glavni urad, kakor tudi za društvene uradnike (ice). Kadar pa pride do tega, da se posebni asesment mora razpisati, pa temu ni kriv ne glavni urad in ne društveni odbor, marveč to zahteva poslovnanje Jednote.

V številki 40, Jednotinega "Glasila" sem omenil, da bo znašal primanjklaj za pokritje stroškov minule konvencije trinajst tisoč dolarjev. Kje vzeti denar, da se ta primanjklaj pokrije? V stroškovnem skladu ga ni, iz drugih skladov pa se denarja za pokritje poslovnih stroškov rabiti ne sme. Kaj je torej storiti? Ne preostaja drugega kakor razpisati je treba posebni asesment. Razvidno je torej, da kadar je razpisan poseben asesment, je glavni urad v to prisiljen, zaradi tega ni temu kriv društveni in ne Jednotin odbor.

Potnajsta konvencija je minula. Stroške iste je bilo treba plačati. Nastal je primanjklaj; ta primanjklaj mora biti še pred zaključkom tekočega poslovnega leta pokrit. Zato je glavni odbor Jednote opirajoč se na pravila točka 202, potom referendumu določil, DA SE ZA MESEC NOVEMBER 1923 RAZPIŠE POSEBNI ASESMENT \$1.00 NA VSAKEGA ČLANA IN ČLANICO, da se tako primanjklaj minule konvencije pokrije.

Členstvo se tem potom prosi, da naj se ne huduje nad društvenimi in ne nad Jednotnimi uradniki, ker razpisa posebnega asesmenta niso krivi ne prvi, in ne drugi, marveč stroški so nastali vsled minule konvencije in odbor Jednote je bil prisiljen določiti razpis posebnega asesmenta, da se nastali primanjklaj pokrije.

Z bratskim pozdravom,

JOSIP ZALAR, gl. tajnik.

Suhači so za Forda.

Los Angeles, Calif. 18. okt. — Virgil G. Henshaw, načelnik Narodne prohibicijske zveze zatrjuje, da bodo najbrž suhači postavili znanega avtomobilskega kralja Henry Forda na svoj tiket pri prihodnjih predsedniških volitvah. V to svrhu se bo vršila dne 12. decembra t. l. v Washingtonu, D. C. narodna konferenca.

Kakor znano, je Henry Ford hud sovražnik opojne pijače. (Sam pa gotovo pije najboljši šampanjec! Opomba stavca.) Če vratar zaloti kakega izmed Fordovih delavcev da diši po žganju, ga ne pusti v tovarno, ampak je pri priči odstavljen iz službe.

Poštna roparja obsojena.

St. Louis, Mo. 20. okt. — Zvezna porota je danes spoznala krivim dva zloglasna poštna roparja, Wm F. Doeringa ("Whitey") in David Wisemana iz Johnston City, Ill. Navedencema se je dokazalo, da sta bila v zvezi s poštnim ropom nedaleč od tukaj, vršecem se 2. aprila t. l., ko je bilo ukradenih za \$2,500,000 vrednostnih papirjev. Presedeti bosta morala vsak po 20 let v državni ječi.

Žrtve povodnji v Oklahomi.

Oklahoma City, Okla. 19. oktobra. — Sirom naše države že več dni trajajoča povodenj je pričela danes malo vpadati. Doslej so iz vode potegnili že šest oseb, ki so utonile, mnogo jih pa še pogrešajo. Skupno materialno škodo se računa na več milijonov dolarjev, ker je voda na tisoče in tisoče akrov obdelane zemlje poplavlila. Nekateri naselbine je povodenj do cela uničila.

Rešilno moštvo je zdaj marljivo pri popravi mostov in železniške proge, da bo poplavljenecem mogoče dovažati obleko in živila ker so brez strehe.

Nesreča v rudniku.

Bingham, Utah, 19. okt. — Ker se je minuli poudeljek delova št. 20, last Utah Apex Metal Mine družbe udrl, je bilo vsled te katastrofe osem rudarjev zasutih; dva izmed prizadetih sta se srečno rešila in sicer superintendent Joseph Norden in rudar Jose Ratalaza; predelavec Dan Edena so danes mrtvega prinesli na površje. Rešilno moštvo zatrjuje, da je v rovu še pet rudarjev zasutih, od katerih sta dva še živa, ostali pa že gotovo mrtvi.

FRANCIJA, ZAVEZNICA ČEHOSLOVAŠKE.

Pariz, 21. okt. — Čehoslovaški predsednik Masaryk se je danes s svojega obiska v Franciji vrnil domov, docela prepričan, da je Francija izmed vseh drugih držav najbolj obožena.

Dalje se v poluradnih krogih poroča, da bo Francija stopila v zvezo z čehoslovaško republiko v ekonomskem, političnem in vojnem oziru. Tako zvezo je francoski ministrski predsednik tudi že sklenil s Poljsko Rumunsko in Jugoslavijo. Na ta način bo imela Francija vrhovno nadzorstvo v centralni Evropi, kakoršno je imela pred vojno Nemčija. V slučaju, da bi Franciji pretela kaka vojna nevarnost od strani Nemčije, ali Rusije, se bo na podlagi teh zvez sovravniku lahko v bran postavila, ker ji bodo vsi označeni zavezniki pomagali.

Francoski maršal Foch je predsedniku Masaryku v počast priredil veliko vojaško parado na vežbališču Chalons-sur-Marne. Tu se je streljalo z najbolj modernimi topovi 15 milj v daljavo; na ogledu so bili najnovejši 70 ton težki "tanki" in številni vojaški aeroplani. Masaryka je francosko ljudstvo vsepovsod navdušeno pozdravljalo; s tem mu je izrazilo zahvalo za sijajen sprejem maršala Focha, ki se je nedavno mudil v Pragi.

Predno je predsednik Masaryk odpotoval domov, je v Franciji naročil veliko množino topov, municije in aeroplanov; tako bodo tudi Francozi v Pragi postavili velikansko brezžično postajo.

Lovski zakon za inozemce v Illionisu.

Springfield, Ill. 19. oktobra. — Na podlagi nove lovske postave je v državi Illionisu inozemcem prepovedano hoditi na lov. Lovsko pravico se izdaja samo Amerikanem, ali naturaliziranim državljanom; pri tem se tudi ne vpoštevata prvi državljanski papir.

Te dni sta bila dva Italijana v Sangamon okraju aretirana ker sta bila na lovu; gozdni čuvaj jima je zaplenil puške ter odvedel na bližnjo sodnijo, kjer se bosta morala zagovarjati vsled kršitve lovske postave.

Prva žrtev "football" igre.

Winston, Salem, N. C. 20. okt. — 18 letni Leo Caldwell, dijak tuk. višje šole je postal prva letošnja žrtev znane "football" igre. Med igro si je zlomil tilnik, da je umrl na mestu.

Elihu Root postane poslanik?

London, 19. okt. — Tukajšnji listi so priobčili vest, da bo namestu odstoplega ameriškega poslanika za Anglijo Mr. Harveya skoro gotovo imenovan Mr. Elihu Root, bivši državni tajnik za časa Rooseveltove administracije. Angleški listi ga jako hvalijo, da je izborjen državnik in odvetnik.

50 BILIJONOV MARK ZA \$1.

Berlin, 23. okt. — Vsled vedno večjih nemirov širom Nemčije je večeraj padla vrednost nemške marke na tako nizko stopinjo, kot še nikdar prej. Za en dolar se je plačevalo petdeset bilijonov mark. Pred vojno bi veljalo toliko mark 12 bilijonov ameriških dolarjev. V svrhu rehabilitacije nemške valute je izdan novi zakon, ki strogo prepoveduje vsako kupčevanje s tujim denarjem. Dalje so vsi trgovci postavno prisiljeni držati svoje trgovine odprte najmanj 8 ur dnevno ter jemati samo nemške marke pri prodaji blaga. Vlada bo izdala nove vrste denar v zlati valuti; ti bankovci se bodo nazivali "Zwischenschein"; te vrste denar bo izdan tudi v manjših denominacijah po 1 in 5 mark. Vlada bo dovoljevala velikim industrijskim podjetjem izdajati svoj lasten denar toda samo v zlati valuti, to velja tudi za banke. Končno bo vlada sama otvorila svoje menjalnice tuje denarja in določila posebno valuto.

Grozna smrt med delom.

Farrel, Pa. 19. okt. — Sino-se je pripetila v tukajšnji jeklarni velika nesreča, ki je zahtevala četrto človeških žrtev. Pri dviganju raztopljenega železa se je utrgala ena žica vsled česa se je 70 ton take rude prevrnilo na štiri delavce. Nesrečniki so na mestu izdihnil, ker so bili od raztopljenе rude do kosti obžgani in opečeni.

Zagonetno vprašanje za Volsteadovce.

Boston, Mass. — Tukajšnji kongresnik John P. Hill, ki je bil izvoljen na protiprohibicijskem tiketu, se hoče natanko prepričati, če bo v smislu Volsteadove postave ali 18. amendmenta kaj kaznovan, ker preša grozdje in dela domače vino. Tako naprešani mošt devlje v steklenice.

Ko je Mr. Hill sprešal grod-je še ni bilo istočasno nobene- ga alkohola v moštu, ozir. v soku grozdja (grape juice). Prešati grozdje ni protipostavno; toda kasneje se je on mošt brez Hillovega posredovanja sam pretvoril in izpremenil v vino po starem naravnem zakonu.

Ali ima kaka oblast pravico kaznovati moža in ga delati za odgovornega, kar sama narava učinkuje v steklenici mošt-a? Kaznovati bi se ne smelo dotičnika, ampak naravo.

Mr. Hill zatrjuje, da bo ta zagonetni slučaj razlozil v prihodnji kongresni zbornici, če ga bodo morda vsled lastovanja domačega vina kaj kaznovali. Hillova moštova afera dela Volsteadovcem mnogo prglavice.

Največja cvetlica na svetu raste na otoku Sumatra; njen cvet meri 3 čevlje v obsegu, tehta pa 15 funtov.

Društvena naznanila in dopisi

Iz urada društva sv. Janeza
Evang. št. 65. Milwaukee,
Wis.

Na mesečni seji dne 7. oktobra se je sklenilo, da se korporativno vdeležimo zabave društva sv. Ane št. 173 v nedeljo dne 28. okt. pop. ob 2. uri. Člani se zbiramo na I. Ave. in Mineral St. pred Harmonie dvorano, kjer se bo vršila zabava. Torej prosim, da bi cenj članstvo to vpoštevalo in se vdeležilo te prireditve kolikor mogoče dosti, ker to društvo je še mlado ter potrebuje pomoči.

Pozabiti pa ne smemo tudi naših sosterer dr. M. Pom. Kristj. št. 165 na West Allis, Wis., katero priredi svojo zabavo v soboto zvečer dne 27. okt. v Kraljevi dvorani na vogalu 51. Ave. in Sherman St.

Sklenilo se je tudi, da se vdeležimo te zabave po zmnožnosti. Kar se tiče vdeležbe naših članov iz Milwaukee ne moremo dosti od njih pričakovati; vendar apeliram pa na člane, živeče na West Allis, saj nas je venadr lepo število, da bi se vsaj ti udeležili te zabave.

S sobratskim pozdravom
John Baboshek, tajnik.

ZAHVALA

Dne 30. septembra t. l. smo obhajali slavnost 20 letnice obetanka našega društva sv. Srca Jezusovega št. 70 K. S. K. J. St. Louis, Mo.

Pri tej priliki smo priredili veliko paradu, katero je vodil ustanovitelj in prvi predsednik našega društva, sobr. John Lukežič. Korakali smo kakor junaki slovenski Amerikanci od cerkve sv. Jožefa do Sokolskega Doma. Te parade se je vdeležilo deset slovenskih društev; vsem tem društvom se iskreno ter iz srca zahvaljujemo za udeležbo pri tej naši slavnosti; pri tem jih zagotavljam, da jim bomo tudi mi pri sličnih in drugih priložnostih radi prisrčno in pomoč.

Pred vsem pa najlepša zahvala cenj. Hrvats. Cerkevemu Pevskemu Zboru, ker je zapel tako krasne pesmi na našem koncertu; ravno tako lepa hvala cenj. Sokolskemu Tamburaškemu Zboru in g. vodji M. Gašparoviču za krasno pesem "Venec". Najbolj prisrčna in iskrena zahvala vsem govornikom, ki so se vdeležili naše slavnosti in govorili na našem slavnostnem koncertu ter bodrili slovenski in hrvatski narod za napredek vseh organizacij v Združenih državah.

Posebno lepa hvala vsem onim, ki so nam darovali obilo raznih dobrot za srečkanje, kar nam je doneslo lepo svoto v društveno blagajno. Iskrena hvala vsem onim, ki so dali svoje oglase v naš krasni program. Še enkrat vsem skupaj lepa hvala in Bog povrni. Zivel!

Slavnost se je vršila v najlepši slozosti v pravem bratskem, narodnem in domoljubnem duhu, katere ne bomo izlepa pozabili.

Za veselje, ozir. slavnostni odbor:

Blaž Belobrajdič, John Mihelič, Adolf Ornkovič, Jakob Bukovic.
St. Louis, Mo. dne 1. okt. 1923.

NAZNANILO

Vse člane društva sv. Petra in Pavla št. 91 v Rankin, Pa. se s tem poziva k prihodnji društveni seji, ki se vrši drugo nedeljo v mesecu novembru (11. nov. 1923). Na tej seji se bo razmotrivalo kako in kaj ukreniti za lepši napredek dru-

štva in nekaj koristnega za člane sante. Zatorej pridite vsi do enega, da se laglje in zadovoljivo ta stvar zaključijo za vse člane. Predlog, ki bo stavljen v rešitev bo največ koristen za nas vse člane.

Ob enem opominjam tudi vse one člane, katerih je žal dosti, — da se nekoliko bolj reda držijo. Društvene seje se začnejo ob 2. uri popoldne, ne pa ob 4. ali 5. kakor se je to dogajalo zadnjih par sej, ko je bil društveni odbor že na potu domov, člani so pa pričeli prihajati v dvorano. Prihajajte torej bolj redno in o pravem času k sejam!

S pozdravom

Geo. Krtec, tajnik.

NAZNANILO

Društvo sv. Genovefe št. 108
Joliet, Ill.

Na zadnji mesečni seji dne 7. oktobra 1923 se je sklenilo, da bo naše društvo sv. Genovefe št. 108 imelo svoj "štant" pri cerkvenem "fair" in da bo društvo v to svrhu kupilo lepo kuhinjsko omaro (Kitchen cabinet) opoq os up in (cabinet) dajalo številke, en tiket velja 25c. Vsaka članica mora prodati ali sama kupiti 10 tiketov; ona članica, ki bo največ tiketov prodala, dobi prvo nagrado, druga drugo nagrado, tretja pa tretjo nagrado. Zatorej prosim članice, da se poslužijo te prilike za pridobitev katere nagrade.

Nadalje prosim članice, da prinesejo kako stvar za "štant". Če hočejo kak dobiček same narediti, ali pa kupiti, vsaka stvar bo hvaležno sprejeta. Stvari naj se prinese najkasneje dan pred otvoritvijo cerkvenega bazarja k predsednici ali k zastopnici, ali pa Mrs. Kren.

Nadalje naznanjam članicam, da se jim bo pismeno naznanilo, kateri večer ima priti delat za štantom, da ne bodo vedno ene in iste, — druge pa nič, — pri tem zaposlene; nas vse veže dolžnost, da pripomoremo k dobremu uspehu te cerkvene prireditve. Prosim Vas torej, da blagovolite vpoštevati to naznanilo.

Catherine Zadel, tajnica.
dr. sv. Genovefe št. 108.

NAZNANILO

Iz urada društva sv. Ane št. 127 K. S. K. J. Waukegan, Ill. se tem potom naznanja, da so članice našega društva na zadnji mesečni seji sklenile da mora vsaka naša članica plačati \$1.00 v korist društvene blagajne. Ta posebni asesment je naložen vsled tega, ker društvo letos ni imelo nikakih posebnih dohodkov v prid blagajne. Ta denar se bo pobiral fa mesec na društveni seji.

S sosteriskim pozdravom
Mrs. Katherine Mauser,
tajnica.
713 S. Sheridan Rd. Waukegan

NAZNANILO

Članom društva sv. Družine št. 136 v Willardu, Wis. se naznanja sklep zadnje društvene seje, da naj se potom "Glasila" obvesti člane, da se prihodnje seje dne 4. novembra (prvo nedeljo), kolikor mogoče v polnem številu udeležijo, ker na tej seji se bo določilo, če se naše društvo združi pri Jednoti za centralno bolniško podporo.

Cenjeni člani! Jaz podpisani, kot društveni tajnik bi vam priporočal, da naše društvo pristopi v bolniško centralizacijo. Ne mislite pa, da imam s tem kake slabe namene; ne, ampak povem vam, kolikor več

društev bo v centralizaciji, toliko lažje in večjo bolniško podporo bi se izplačevalo.

Dragi mi sobratje! Baš sedaj se nam nudi zopet lepa prilika, ker do novega leta se lahko vsako društvo pri Jednoti vpiše za združitev, ozir. centralno bolniško podporo brez kake pristopnine in brez vsake zdravniške preiskave.

Zal, najdejo se še člani, ki nikakor nočejo pripoznati tega; nekateri trdijo, da bi potem, ko pristopimo v skupni bolniški sklad, zasegla Jednota društveno blagajno. Pa povem vam, cenj. sobratje, da Jednota nima prav nič opravka z društveno blagajno. Zopet nekateri trdijo, da bi bolniki za časa bolezni redno in točno bolniške podpore ne prejeli; pa povem vam, da Jednota vsakemu bolnemu članu izplača o pravem času vso podporo, do katere je opravičen.

Zopet se najdejo člani, trdeči, da bi s centralizacijo več plačevali v bolniški sklad; a tudi v tem se motijo. Če že sedaj zaodstuje 75c mesečno za central. bolniški asesment, ker niso še vsa društva zraven, bi ta znesek gotovo tudi zadostoval, ko bi nas bilo še več skupaj.

Kakor na člane našega društva, tako apeliram tudi na vsa ostala društva, naše cenj. Jednote da se združimo ter pristopimo sedaj v centralni bolniški oddelek. Zapomnite si cenj. člani, da kolikor več nas je, toliko laglje premagamo vse zapreke.

S sobratskim pozdravom
Ludvik Perušek, tajnik.

NAZNANILO

Iz urada društva Marije Magdalene št. 162 Cleveland, O. se naznanja, da je bilo na redni mesečni seji 1. okt. t. l. sklenjeno, da se NE bo pobiral asesment na DRUGI CETRTEK v mesecu, ampak se bo pobiral kakor sledi:

Vsak PRVI PONDELJEK v mesecu pri seji in vsakega 18. in 19. v mesecu od 7-8 zvečer na domu tajnice.

Priporočam članicam, da bi bolj agitirale za Mladinski oddelek KSKJ. Priliko za to imate še lepo, ker kampanja še ni zaključena. Vpišite še svoje otroke v to močno organizacijo KSKJ. Jednote. Otroke se sprejema od enega leta naprej do 16. Redni mesečni asesment je samo 15c; posmrtnino se pa plačuje po starosti ob času smrti otroka.

Potrudite se! Pojdimo vse na delo, da bomo imeli tudi v mladinskem oddelku toliko število članstva, kakor v odraslem. Vem, da se to lahko stori, samo pogumno idimo na delo. Za nadaljna pojasnila v tej zadevi se obrnite na tajnico našega društva.

S sosteriskim pozdravom
Josephine Menart, tajnica.
1277 Norwood Rd.

Iz urada društva Presv. Srca Jezusovega št. 172 West Park, O.

Tem potom naznanjam članstvu našega društva, da se NE bo vršila redna mesečna seja dne 4. novembra (prvo nedeljo v mesecu), to pa zaradi tega, ker se bo ta dan vršila sv. birma in ne bo mogoče obdržavati seje.

Vsled tega vzroka se bo vršila naša redna mesečna seja dne 1. novembra (drugo nedeljo), potem pa zopet po starem vsako prvo nedeljo v mesecu.

Članstvo se prosi, da se bolj polnoštevilno vdeležuje društvenih sej; sedaj nastopa zopet zima in je vsled tega več priložnosti in časa za društvene seje. Pridite torej kolikor mogoče vsi!

S sobratskim pozdravom
Joseph Grdina, predsed.

PRISTOPAJTE V CENTRAL. BOLNIŠKI ODDELEK!

Indianapolis, Ind.

XV. konvencija je že daleč za nami, toda spomini nanjo še živijo, pa tudi še bodo. Zakaj bi pa ne? Vsaj po moji sodbi je baš ta konvencija napravila velike korake k napredku, ker je sprejela dosti novih koristnih točk za našo Jednoto, dosti stvari se je pa preuredilo da bo dovolj prikladno za naše članstvo in razmeram sedanjega časa.

Zal, da ena izmed najvažnejših točk je ostala takorekoč mrtva, oziroma lahko postane mrtva, ako se zanjo ne zavzame članstvo bolj resno. Ta točka je splošna bolniška centralizacija. Sicer ni moj namen danes na obširno razlagati te točke, akoravno vedno odobravam celokupnost in pravo bratstvo; za danes hočem le nekaj omeniti v prilog kampanje za centralizacijo iz važnih vzrokov.

Gotovo je vsem znano, da smo centralisti določili na zadnji konvenciji prosto pristopnino v centralni bolniški oddelek, ta olajšava je pa veljavna samo še do 1. januarja 1. 1924; tako tudi do tedaj ni treba zdravniške preiskave; to velja namreč za ona društva ki hočejo v celoti prestopiti v naš centralni oddelek. Sedaj se vam nudi najlepša prilika za pristop; zdaj se požurite!

Cenjeni sobratje in sosterre! Zdaj je čas, da pokažete svoje dobro voljo, ako imate smisel in željo, da bi naša KSKJ. napredovala. Oklenite se našega centralnega oddelka, da bomo na ta način združeni stali drug drugemu ob strani, drug drugega podpirali v nesreči in bolezni.

Akoravno morda misli kako društvo, da se lahko samo vzdržuje, ali da ne potrebuje centralizacije, naj pri tej priliki omenim, da tudi naše društvo št. 52, ne potrebuje iste, ker ima dosti močno blagajno. In navzlic vsemu temu pa smo im bomo vedno za splošno bolniško centralizacijo vsled tega, ker smo docela prepričani, da je ta centralizacija za napredek naši Jednoti nujno potrebna. To velja osebno pri ustanovitvi novih društev. Do tega prepričanja sem prišel tekom dolgih let pri našem lastnem društvu, kojega zgodovino vam hočem tukaj na obširno očitati, potem pa sodite sami, ali je potreba skupnih moči, da se društva čvrsta ohrani?

Naše društvo je prav lepo napredovalo do 10 ali 11 let bodisi v članstvu, kakor tudi v finančnem oziru. Povodom 10 letnice obstanka je društvo dočelo prosto društveno pristopnino, tedaj se je pripravilo 55 kandidatov; tedaj je bilo to društvo na višku glede velikega števila članov; bilo nas je vseh skupaj 197 ali več kakor skupnega članstva vseh drugih društev tukaj v Indianopolisu. Omeniti moram, da je bil istočasno ravno največji naval prisiljevanja v Ameriko; zaradi tega se je mislilo, da lahko društvo dospe do svojega viška; toda kmalu zatem smo se hudo motili. Čez 3 leta kasneje je šlo naše društvo samo nekaj nad 60 članov(ic). Kaj je bilo vzrok temu? Vzrok je bil ta, ker so bila te družstva še pripuščenata le samemu sebi ali svoji lastni usodi, kakor so nekatera še danes. Drugi vzrok pa je bil samo \$5.— tedenske podpore in še ista ni bila sigurna, kar bom kasneje pojasnil. Tretji vzrok je bila prevelika konkurenca od strani drugih Jednot, ki so plačevale po \$7 in \$8.— tedenske podpore poleg tega pa še dotično društvo samo \$5.— torej skupaj \$13.— Ker se je pa članstvo tedaj bolj oziralo za podporo kakor za posmr-

tnino, je lahko umevno, čemu so zapustili naše društvo. Četrta vzrok je bilo preveliko število bolnih članov in tudi dolgoletnih bolezni zaporedno. Več kot dve leti smo imeli vedno po 10—14 bolniških listov na vsaki mesečni seji, ali toliko časa, da je padla naša blagajna na ničlo, kasneje celo pod ničlo, kajti imeli smo celo \$180.— dolga pri neizplačanih podporah. To je bil najbolj mučen položaj za nas. Izgubili smo že 2 tretjine članstva, ter so nekateri še vedno društvo puščali. Skoro vsakdo, ko je enkrat dobil svojo opravičeno in težko pričakovano bolniško podporo, je odstopil od našega društva ter šel k drugi Jednoti, kjer bo ostal, tako pa tudi njegovi otroci; saj tam se je podpora točno izplačevala! Na ta način je našemu društvu vedno bolj trda predla. Niti uradnikov ni bilo mogoče več dobiti; rajši je plačal kazen, ali od društva odstopil kakor bi bil sprejel kak urad. Dobro se še spominjam, da smo imeli predsednika, ki je bil izvoljen samo z 7 glasovi; toda tudi on je že čez par mesecev odstopil. Morda bo ta, ali oni rekel, da smo imeli slabo gospodarstvo pri društvu? Jaz pa pravim, da smo bili skoraj še preveč natančni glede bolnikov. Ko smo bili v finančnih stiskah smo prosili vsakega, ki je prejel kaj podpore, če more kaj darovati naši prazni blagajni. Reči moram, da so bili člani v tem oziru jako dobrodušni, ker vsakdo se je odzval prošnji in je društvu po svoji zmnožnosti kaj nazaj dal. Toda vse to nam ni dosti pomagalo; vse izvanredne naklade in tudi veselice nam niso donosale zaželjenega uspeha. Zdelo se nam je, kakor bi se bilo vse proti našemu društvu zaklelo. Vkljub vsem tem zaprekam smo pa vedno in redno pošiljali naš ases. na Jednoto in tudi podporo je društvo delilo na pravičen način. Društviskim očetom brez vsakih sredstev, ki so morda bolehalo že celo leto, smo plačevali na mesec \$10.— ali \$15.— za manj potrebne in samec pa po \$5.00. Kolikor je društvo imelo denarja, toliko ga je razdelilo bolnikom.

Pri takih razmerah se pač ni čuditi, ako je članstvo iskalo boljšega zavetja; naše društvo ga ni moglo dati. Jednota ga pa ni hotela in ga se zdaj noče priznati, oziroma pomagati takim nesrečnim društvom. Vprašam vas: Kdo je potisnil v roke številnim rojakom neko, naši veri nasprotno glasilo, in kdo ga jim še vedno vsiljuje? Odgovor je lahek: Mi sami smo tega krivi, ker nočemo ničesar slišati o splošni bolniški centralizaciji. Res, imamo samo delno, ozir. prostovoljno centralizacijo; toda samo tako ne zadostuje; radi bi isto še bolj razširili. Pomislite, da se lahko tudi kakemu drugemu društvu pripeti slična usoda, kakor je naše društvo zadelo.

Naj še omenim, da je bil samo izvanredni slučaj, da smo naše društvo rešili popolnega pogina. Ko smo vso podporo plačali, se je nam sreča obrnila na bolje, ker od tedaj nismo imeli več toliko bolnikov. Baš v istem mesecu smo dali naši blagajni novo podlago z nekoliko desetaki; na tej podlagi stoji naša blagajna še danes in je močnejša, kakor je bila kedaj poprej. Rekel bi lahko, da danes naše društvo v obče ne potrebuje centralizacije, toda vseeno bo še zraven ostalo kakor je. Prepričan sem, ako bi morala tudi druga društva prestatiti take preskušnje kot n. pr. naše, potem bi bili že zdavnje združeni v pravi krščanski in bratski ljubezni. Zato pa vam zdaj kličem dragi mi bratje in sestre: "Odpri-

mo roke, odprimo srce, otirajmo bratom solze!"

Zeleč da bi 30 letnico naše K. S. K. Jednote obhajali v pravem bratskem duhu in združeni, vam kličem: Na delo za skupno bolniško centralizacijo! V to naj nam pomaga Bog! — Ker je naša slavna Jednota edina slovenska katoliška podporni organizacija, zato bom jaz deloval zanjo do svoje smrti. Dal Bog, da bi bili kmalu vsi skupaj združeni pod eno veliko podporno in v resnici bratsko zastavo!

Iskreno pozdravljam vse bivše delegate XV. konvencije in vse članstvo naše Jednote, osebno pa člane centralnega oddelka.

Jakob Stergar,
768 Warman Av.
Indianapolis, Ind.

Cleveland, Ohio.

Sobrat urednik:—

Dovolite mi, da se zopet oglašim osebno sedaj, ko sem še precej dobre volje. Veste, ravno sem se vrnil iz slavnostnega mesta dimnikov in dima (Smoking City) — Pittsburgha, Pa. Kar me je zaneslo tja, so bili konvenčni vzroki; pa ne zopet naše dične Jednote, ampak "Narodne zveze pogrebnikov (National Funeral Directors Association) iz cele Amerike. Zborovali smo v Wiliam Penn hotelu; jaz sem jo pa potem še mahnil malo naprej po Butler St., tja do 40. in 57. ceste, pa tudi onstran reke na East Ohio St. Mudil sem se tudi na 48. cesti in drugod, kjer stanujejo naši Slovenci.

Prav naravnost vam ne bom povedal kako smo se imeli. Enčas se mi je zares kadilo iz tistih železnih peči in tudi nekaj prahu se mi je tudi v grlu nabralo; pa, — to je sreča da in najo tam take vrste tekočino, da se z njo izpiva prah in da se rane, katere prah razje, tudi to tekočino zacelijo; grlo se pa potem tako utrdi, da mu noben dim več ne škodi. (Op. ured. Ni čuda! Saj imajo naši vrli Pittsburžani v svoji sredini vrhovnega zdravnika K. S. K. J., ki morda taka zdravila predpisuje? Samo tega ne vemo, če delajo ono zdravilno tekočino lekarnarji, ali kje drugod?)

Samo par dni sem bil ondi, pa sem že rekel "Smoking City is O. K." Povsod so mi bili naklonjeni, prijazni in postrežljivi. Kmalu sem pozabil na vse sobrate pogrebne v hotelu in si mislil: Bolje se počutim v kaki leseni hiši na Butler St., ali Ohio St., kakor pa v krasnem Penn hotelu, ki je suh kakor poper. — Kaj ne g. urednik, da ste me razumeli? In če bi bili še vi z mano! — Povem vam, da je šlo vse tako do minute, da bi moral skoraj še za zadnjim vlakom teči. S tem se pravi, da je bilo tam vse "all right."

Zato pa, ker se mi je v Pittsburghu zelo dopadlo, in ker sem se do dobra informiral o stališču tamošnjih številnih naših društev, na katera smo lahko ponosni, — zato smo se z nekaterimi sobrati sporazumeli, da bomo drugi mesec, oziroma zadnje (četrto) nedeljo v novembru (25. nov.) tam priredili en veseli društveni dan (Social Party).

In čemu ne? Tam imajo svoj krasen Dom, veliko članstva obojega spola; imajo veliko lruštvenih uradnikov(ic) in še celo Jednotine uradnike, z eno besedo, tam imajo lepi del članstva K. S. K. Jednote, ki se pa malokdaj skupaj snidejo; da bi se po domače in po bratsko skupaj zabavali. Premalo takih priložnosti imajo. Mogoče, da društva to večkrat posamezno storijo, ali skupno pa ne, in vsled tega se primeri, da se včasih skoraj še vsi ne

poznajo, kar pa v današnjih dneh ne sme biti. Da se temu odpomore, bomo 25. novembra določili za poseben društveni dan. Zdaj ko ni več vročine ne bomo hodili venkaj na farme; zdaj je najbolj ugoden čas za take sestanke v mestu. Slični sestanki so v vsaki naselbini zelo potrebni, so vsem v korist; pri tem ni nobene politike; ako se naučimo kaj dobrega, nam to nič ne škoduje; ako slišimo kakega govornika, nam tudi to ne bo odveč. Posebno za društvene uradnike bi bilo na mestu, da bi se pri taki priliki izrazili o svojem društvenem napornem delu, uspehu, ali neuspehu; vsakdo naj bi potožil svoje breme in povedal tudi svoje dobre ideje; na ta način bi se nam vsem breme olajšalo, pot ogladila in bi nam bila bodočnost bolj lahka.

Ta čas je tudi zaradi tega zelo primeren, ker je ravno pred mesecem decembrom ko se bodo vršile društvene volitve in na katerih sejah se bo določalo marsikaj za bodoče leto.

Jaz sem se ponudil, da prihitim rad na ta dan med svoje sobrate. Priporočil sem tudi sobratom, da naj pripravijo prostor za sestanek; vsa nadaljna pojasnila jim bom z veseljem podajal; nihče ne bo imel kake odgovornosti za kako stvar, temveč ogrevali se bomo le za skupno spoznavanje eden drugega. — In ako bomo s to prireditvijo lepo uspevali, bomo to še večkrat ponovili in priporočali tudi drugim.

V naselbini je veliko dobrih in za društva delavnih moči, ki zaslužijo priznanje in spoznanje. Nekaterim se zahvalimo, druge pa navdušimo; poduka pa potrebujemo vsi. V skupnem sestanku več društev lahko veliko zremo o njihovih težnjah ter potrebah; lahko jim pa bremena morda tudi olajšamo, ako se podučimo prav; zato bi pa ta dan imenovali "Dan društev K. S. K. Jednote v Pittsburghu, Pa."

O nadaljnjem sporazumu bom korespondiral z brati in se bom zopet oglašil v našem "Glasilu".

Da me pa sobr. urednik ne boste obsojali, češ, da je vedno le Cleveland v naših dopisnih predalih, naj ponovno omenim, da veljajo te vrstice za Pittsburgh, Pa.; to pa vsled tega, ker mi je zadnjič tam tako ugajalo. Bog živi vsa tamošnja naša društva, vse brate in sestre! Kmalu se zopet kaj oglašim. **Anton Grdina.**

Rock Springs, Wyo. Cenjeni sobrat urednik:—

Na vaše vprašanje, kdaj je bil rojen moj sinček Jakob, kojega sliko ste v zadnjem "Glasilu" na prvi strani priobčili v spomin na njegovo vdeležbo minule konvencije, vam naznanjam, da je bil rojen letos, dne 18. februarja. Ima tri brate in tri sestre; eden izmed njegovih bratov in ena sestra sta že v odraslem oddelku K. S. K. J., dva brata in dve sestre pa v mladinskem oddelku. Njegov oče, ozir. moj mož Matevž Ferlic je tudi član K. S. K. J. ter predsednik društva sv. Jožefa št. 122 K. S. K. J. kakor tudi eden izmed ustanovnikov. Iz tega je torej razvidno, da spada vsa naša družina (9 oseb) h K. S. K. Jednoti.

Novic ni tukaj posebnih; dela se bolj srednjemerno; nekateri rudniki obratujejo dobro, drugi pa slabše.

Tekoči mesec smo napravili kolekto za tukajšnjo slovensko cerkev; nabralo se je približno \$500.—

V premogovniku je te dni pobilo rojaka Frank Goloba; po nesreči se mu je razpočil strel in ga ranil na obrazu, kar mu bo gotovo pustilo posledice na obeh. Zdaj se zdravi v bolnišnici Ogden, Utah. Ze-

limo mu, da bi kmalu okreval in se vrnil zdrav domov.

Johana Ferlic.

Lokalne vesti.

Cerkveni "fair".

Ali imate že vstopnico za naš cerkveni "fair", vršče se dne 10., 11., 13., 15., 17. in 18. novembra v cerkveni "Slovenia" dvorani? Vstopnice so že naprodaj po 50c in so veljavne za eno in isto osebo za vse večere bazarja.

Se 18 dni, pa se bomo sukali na semnju v "Slovenia" dvorani. Pravijo, da bo na šestih stojnicah (štantih) toliko raznovrstne robe in izdelkov, kakor na kaki deželni razstavi. Štante bodo imele v oskrbi same žene in dekleta in sicer: Dekliška družba sv. Neže, Dekliška Marijina družba, Bratovščina sv. Rož. Venca, Društvo sv. Genovefe K.S.K.J. in društvo sv. Ane Katol. Borštarnice.

Kaj pa z našima kontestantoma? Pravijo, da se vrši med Mr Terlepom in Petricem huda tekma ali dvoboj, toda ne s pestmi, ali kakim orožjem, ampak z marljivim pobiranjem kolekte po hišah. Vsak izmed kontestantov bo skušal nabrati toliko, da bo opravičen do častnega mesta v našem listu. Kakor že obljubljeno, bomo priobčili sliko dotičnika, ki nakolekta za kontest \$1000.

Te dni je pričela šolska mladina razprodajati srečke za raznovrstne dobrotke. Med tem je veliko zanimanje za krasno novo posteljo, dar Mrs. J. D. Strätzel. Pa ne samo za mrtve stvari, ampak tudi za žive se bo na bazarju srečkalo. Učenci nekega razreda prodajajo namreč številke po 10c za celo kozjo družino, dar našega slovenskega farmarja Louis Gornika. Ta kozja družina obstoja iz 50. dol. vredne koze mlekarice, kozla vrednega \$15. in dveh kozličev, vredna po \$7.— Torej vso to družbo se bo dobilo za dva niklja. Že vnaprej čestitamo onemu, ki bo to kozjo družino zadel!

Rojak ponesrečil.

Zadnji četrtek zvečer se je pripetil v naši naselbini čuden slučaj ponesrečenja.

Na 1401 N. Hickory cesti stanujoči rojak in sobrat Martin Pezdire si je hotel letošnjo jesen pripraviti nekaj domačega vina. V to svrhu je šel označeni večer k nekemu sosedu po en odprt sod na posodo, kamor bi grozdje mlel. Vrnivši se domov v hudem dežju, je navedencu vsled polzke poti že blizu doma na Ingalls Ave. in Elizabeth cesti spodrsnilo, da je s sodom vred vznak padel in si ranil glavo. Nesrečnika so takoj prepeljali že v popolni nezavesti v bolnišnico sv. Jožefa, kjer je pa že čez 3 ure zatem umrl. Zdravniki pravijo, da se mu je pri padcu zapičil žebelj v čelo ter s tem prodri možgane.

Pokojni Martin Pezdire je bil med našimi rojaki na hribu zelo priljubljen in spoštovan; saj je vsakemu rad kaj pri hiši zastoj popravil ali naredil, osobito pri napravi cementnih tlakov. Bil vam je pravi korenjak visok nad 6 čevljev in težak nad 200 funtov. Spodrsnilo mu je na polzki poti, ker je nosil visoke gumijaste čevlje na nogah.

Prerano umrli sobrat Martin Pezdire je bil rojen pred 37 leti v vasi Kučeca pri Podzemlju na Belokranjskem. V Ameriki je živel 17 let. Od 1. 1906 — 1910 je delal v Pittsburghu, Pa. kjer se je zadnje leto poročil s svojo domačinko Barbaro Zunič. Zadnja leta je pa živel v Jolietu in si postavil lep dom za svojo družino ženo ter petero otrok. Najstarejši otrok je star 12 let, najmlajši pa šest mesecev. Spadal je spr-

va k društvu Marije Sedem Žalosti št. 50 K.S.K.J. Allegheny, Pa., zadnji čas pa k društvu sv. Frančiška Sal. št. 29 Joliet, Ill. ki mu je priredilo minuli ponedeljek dop. krasen pogreb.

Iskreno sožalje hudo prizadetih njegovi družini! Svetila mu večna luč! Naj v miru počiva!

Poroka.

Iz Harlem, Montana, se nam poroča, da se je tam oženil 9. oktobra g. Edvard Stukel, sin g. Jos. Stukel iz Jolietu, prvega predsednika K. S. K. J., ki se že več let nahaja tam na farmi. Vzel je hčer Mr. Michaela Wagnerja, bivšega tajnika Citizen's pivovorane, ki je bil med tukajšnjimi Slovenci dobro znan. Čestitamo!

Poroča se tudi, da se je te dni oženil v Indianopolisu, Ind., tukajšnji mesar in grocer, g. Frank Miklič, 601 N. Broadway, z gđe. Marijo Šabec, ki se nahaja v Indianopolisu — dalj časa. Bilo srečno!

Dr. Cushing umrl.

Minulo soboto je umrl za pljučnico 71 letni stari Dr. Martin W. Cushing, starosta naših jolietških zdravnikov, saj je opravljal to službo neprestano 42 let. Pokojnik je bil rojen v Utici, N. Y. Sprva se je izsolal za živinozdravnika, kasneje pa še za pravega zdravnika. Bil je nad vse priljubljen in spoštovan, ker je vedno rad pomagal revnim slojem. Pred leti je opravljal tudi službo mestnega zdravstvenega komisarja; bil je tudi več let alderman in zdravnik tukajšnje kaznilnice. Bil je mož globoko verskega prepričanja, vsled česar je rad hodil v katol. cerkev in jo podpiral. Bil je tudi dobro znan med našimi Slovenci, katere je zdravil. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Političen oglas.

Volite tega moža za župana mesta Eveleth, Minn. (Vote for J. S. Saari for Mayor City of Eveleth.) Primarne volitve dne 29. okt. Splošne volitve dne 6. nov. Kandidat za mestnega župana Eveleth, Minn.

Se uljudno priporoča vsem slovenskim volilem na Eveleth, Minn. da oddajo svoje glasove za njega, kot dobrega in vsem Slovincem dobro poznane moža, ter jako naklonjenega našemu narodu. Za časa njegovega termina, ali če je bil on pred leti večkrat v porodoma za župana izvoljen, je bil on prvi župan tega mesta, ki je spoznal, ali poznal naš narod na Evelethu, ter mu dal isto čast, kakršno so imeli tudi drugi narodi s tem, da je nastavil tudi Slovence v mestne službe. Tako je on tudi na razne druge načine rad pomagal našemu narodu; dosti je pripomogel tudi naši slovenski cerkvi, ter s tem pokazal, da on ni nasprotnik katoličanov.

Ko je bil prvokrat izvoljen, je bilo naše mesto še takorekoč mrtvo, zapuščeno in nesnažno; on je začel takoj čistiti ter izboljševati; vsa mestna javna (Public) poslopja ter parki so bili zgrajeni za časa, ko je bil Mr. Saari za župana; vse ceste po mestu ter okrog mesta so bile tlakovane razn. Faya in Virginia ceste, ko je bil on župan, in je bilo samo \$2000. (dva tisoč) stroškov za tožbe ali od-

vetnike (lawyers.)

Današnji župan je samo letos plačal do \$110,000. (Stodeset tisoč!), zato sedaj ni denarja, da bi se plačalo delavcem. Gotovo, mesar je za to, da se kolje, odvetnik pa za to, da se tožuje na škodo davkoplačevalcev; zato ker so hoteli vedeti, kam gre toliko denarja: pravi delavci niso več prejeli kakor okrog \$2000 do \$2500 na mesec; a zadnji mesec se je izplačalo \$49,000.—; dolga se je napravilo blizu en milijon in pol dolarjev; zatoorej slovenski volilci premislite, koga boste volili! Volite za dobrega in skrbnega župana; ne ozirajte se na malo pijače, ki jo vam ponuja njegov protikandidat, ker njemu bo dosti koristilo Vam pa dosti škodovalo; pijačo boste morali tisočkrat nazaj plačati. Premislite torej dobro poprej, da ne bo prepozno. Ne poslušajte takih, ki govorijo samo za svoj dobiček na vašo škodo!

Volite za mestnega župana dne 29. oktobra in dne 6. novembra g. J. S. SAARI.

ZENA V POLITIKI.

Sedemdeset let so ameriške žene bile neizprosni boj za politično enakopravnost in le z največjo vztrajnostjo in nemajenim pogumom se jim je posrečilo zavzeti ene postojanko za drugo, da je konečno padla zadnja trdnjava, to je tisti postavki v ustavi Združe-

nih držav, ki je kratil ženski dohodek pravico.

Ali so izkoristile ta svoj novi privilegij? Kaj so dosegle za družbo in zase? Tri leta so le kratka doba, da bi se ne glo videti večje vidne koristi pa tudi veliko se ne more pričakovati od žene, če pomislimo, da ji je politika nekaj novega in nepoznanega. Vendar ženske že sedaj lahko pokažejo zelo važne rezultate, kar daje velike upe za bodočnost. Takozvano Cablovo predlogo za neodvisno državljanstvo žene so izdelale ženske in je sedaj že postava. Isto se lahko reče o Shepard-Towner postavi za zaščito mater in otrok, vendar ta postava je naletela na silen odpor v nekaterih državah in tudi pri nekaterih ženskah. Ženski oddelek pri zveznem uradu za delo je danes stalna ustanova, kar je tudi delo žensk. Te stvari kažejo, da so ženske že pokazale svojo moč v kongresu in politiki in da bo treba z njimi tudi računati v bodoče.

Tudi po javnih uradih vidimo, da prihajajo na važna mesta v čim dalje večjim številu ženske. Lista uradnih mest, ki jih zavzemajo ženske je precej velika. Ženske vidimo dandanes na jako odgovornih mestih. Do sedaj smo imeli štiri ženske, ki so bile v kongresu v Washingtonu in sicer tri kot kongresnice in ena kot senato-

rica, zgleda pa, da jih bo več v bodočnosti. Po raznih državah je bilo v legislaturah nekaj nad osemdeset žensk, večina po državah, kjer prevladujejo republikanci. V devetih državah so ženske nameščene kot državne superintendantinje in v mnogo je žensk, ki služijo pri raznih državnih komisijah kot članice ali pa pomočnice v mnogih okrajih jina je poverjena šolska uprava, ravno je videti, da ženske vrše razne druge javne posle kot: okrajne in mestne blagajničarke, šerifinje, sodnice itd. Dve ženski ste bile zbrane za upravnice mesta, mnogo pa je po deželi malih vasij in trgov, kjer so ženske v občinskem odboru in o nekaterih županih državah se jim je posrečilo uloviti vse občinske službe, kar pa so sprevidele, da je velika napaka. V sodnem oziru pa raste njihov vpliv. V mnogih državah služijo kot porotnice, pomožne državne pravdnice, sodnice v mladinskih sodiščih in v državi Ohio je ženska v zboru najvišjega državnega sodišča.

V zvezni službi je okoli 70.000 žensk, od katerih imajo nekatera zelo odgovorna mesta. In če pomislimo kako kratka je doba od kar so ženske dobile volilno pravico, da so se mlade v politiki, so vendar v tem času napredovale in pokazale, da niso nič manj zmogljive kot moški.

"Indijanske matere so se čudile mojemu otroku"

SREDI Pine Ridge indijanske rezervacije v Južni Lokoti živi krepak in vesel majhen bel deček, Bunns po imenu. Njegovo dobro zdravje je v živem nasprotju z malimi indijanskimi otroci krog njega. Edini Bunnsovi soigralci so indijanski otroci. Indijanski otroci niso zdravi, ker ponavadi niso pravilno hranjeni... umrljivost otrok med Indijanci je strašna.

Ob rojstvu je imel Bunns slabo priliko za življenje, kajti rojen je bil potom cesarske operacije. Toda hranjen je bil z Eagle Brand mlekom, slavno hrano za otroka in "in bil nikdar bolan izza dne, ko je prišel na svet," pravi njegova mati. "Ko sem prinesla Bunnsa iz bolnišnice, so bile indijanske matere moje dne-vne obiskovalke. Mojemu otroku so se čudile. Po tem so izvedele mojo zgodbo. Izza o-nega časa so večkrat prišle k meni po svet, in jaz sem jim vedno priporočala Eagle Brand. V znak njegovih redilnih vrednosti sem pokazala svojega lastnega otroka."

Za poletno hranjenje je Eagle Mleko prava pot. Poletne pritožbe med otroci so skoraj vedno posledica slabega hranjenja. Eagle Mleko ni samo izborna prehranljiva pač je pa tudi popolnoma čisto in svoje vrste. Mi smo natisnili v vašem jeziku navodila, kako pripravljati Eagle Mleko za otroke vseh starosti. Če hočete ta navodila, izpolnite kupon ter ga nam pošljite danes.

THE BORDEN CO., Borden Building, New York

KUPON

Ornačite kakšno knjižico hočete

NAVODILA ZA HRANJENJE

OBEDI ZA OTROKE

KNJIGA ZA OTROKE

Ime.....

Naslov.....

(Slovenian)

"GLASILO K. S. K. JEDNOTE"

Izhaja vsako sredo.

Lastnina Kranjsko-Slovenske Katoliške Jednote v Združenih državah ameriških.

Uredništvo in upravnništvo:

1804 N. Chicago St.

Telefon 1048.

JOLIET, ILL.

Naročnina:

Za člana, na leto \$1.20
Za nečlane \$2.00
Za inozemstvo \$3.00

OFFICIAL ORGAN

of the

GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION

of the

UNITED STATES OF AMERICA.

Maintained by and in the Interest of the Order.

Issued every Wednesday.

OFFICE: 1804 N. Chicago St.

Phone: 1048

JOLIET, ILL.

Našim "naprednjakom" v album.

Ze pred petimi tedni je naš sobrat Rev. J. J. Oman priobčil v "A. D." obširno odprto pismo, namenjeno ameriškim slovenskim "naprednjakom" pod napisom "Kdo mi bo pojasnil?" Vprašal je namreč, čemu ti "prosvitljenci" katoličane vedno nazivajo z mazadnjaki? "Naprednjakom" je stavil Rev. Oman dvoje vprašanj, in sicer:

1.) V čem obstoji vaša "naprednost", to je v čem se smatrate boljše od nas, ali zakaj ste pred nami? Mogoče v socialnem, materialnem, intelektualnem ali v katerem oziru?

2.) Na kaj utemeljete svoje mnenje o namišljeni naprednosti? Kakšne avtonomije imate za to svoje mnenje?

Od tedaj pa do danes smo zasledovali razne liste, da bi našli na tozadevna dva odgovora; toda — vse zaman! Vsi molčijo. Človek bi rekel, da je Rev. Oman tem "naprednjakom" s svojim odprtim pismom zamašil sapo. Nihče si ne upa s pravim in temeljitim odgovorom na plan na pravem mestu! Tu in tam se je pač že oglašil nerodni čikaški "Kajtebriga"; a ne v uredniški koloni, temveč med svojimi "meteoriti."

Uredništvo je zadnje dni priobčilo dva članka pod imenom "Važnost vere in moralnosti". V prvem izmed teh smo navedli kakšno naziranje je imel o veri in moralnosti prvi predsednik Združenih držav; v drugem smo pa pojasnili versko naziranje še le nedavno umrlega predsednika Hardinga.

Nad vse "napredni" "Kajtebriga" v Chicagu je minuli teden o onem našem članku priobčil sledečo kritiko:

"Učeni editor glasila Kranjsko-slovenske jednote nam vsake tri mesece pove, da je George Washington verjel v Boga in da so na srebrnem dolarju vrezane besede: In God we trust.

Sure, Mike! Washington je verjel še v nekaj drugega in je tudi imel sužnje. Ker pa slavni editor mora vedno gledati nazaj, naj naredi še sto ritenskih korakov in pove, da je Krištof Kolumb verjel v coprnice.

Take "učene razprave" so najboljši dokaz vašega nazadnjaštva."

Če bi učeni "Kajtebriga" prečital v svetovni zgodovini poglavje o suženjstvu, bi lahko pronašel, da istega ni vpeljal predsednik Washington, ampak je bilo razširjeno po celem svetu že pred več stoletji, da celo pri tisočletji. Ali niso morali še naši stari pradedje v Avstriji delati za tlako, ali desetino? Suženjstvo je v Ameriki odpravil l. 1862 nepozabni predsednik Abraham Lincoln, ki je znal tudi visoko ceniti važnost vere in moralnosti. Zgodovina nam kaže, da so suženjstvo v Ameriki uvedle tedanje razmere, in suženjstvo cvete ponekod še danes, čeravno živimo v modernem stoletju.

Glede Kolumbovih "coprnice" pa ne bomo odgovarjali, ker se nam zdi ta primera prebedasta.

Kdo pa še danes veruje v "coprnice"? Naši "prosvitljenci" in "naprednjaki". Ali niso hoteli pred leti kar "zaopirati", da bi postala Jugoslavija republika? Da bi s svojim milijondolarskim skladom rešili naše nesrečne Primorčce izpod polentarskega jarma. S tem "coprnijam" so hoteli spraviti skupaj \$1,000,000.00 pa jim je k sreči baš naš list (tedaj še v Chicagu) štrene zmešal! Sprejemali so tudi srebrne dolarčke z lepim napisom: "In God we trust."

Torej če smo hoteli z zgodovinskega stališča dokazati, da je bil prvi predsednik Združenih držav bogoljuben in veren, čeravno ni bil katoličan, — smo zaradi tega nazadnjaki!! Na dokaze iz minule zgodovine se ti naprednjaki nič ne ozirajo. Kaj boste pa rekli na drugi naš članek, ko smo navedli nekaj točk o verskem naziranju predsednika Hardinga, ki je šele pred nekaj tedni umrl!

Kot pravim! "Naprednjakom" se Vam čudimo, da ste pisali v gorjem odstavku "In God we trust", besedo God z veliko začetnico. Saj to ni Vaša navada v slovenskih izrazih. Ker ste tako napredni, pišete to besedo vedno z malo črko.

Naj Vam pri tej priliki navedemo še en slučaj, oziroma še enega uglednega Amerikanca, ki še živi in sicer 46. zakladničarja Združenih držav, Mr. William G. Mc. Adoo iz časa Wilsonove administracije. Pravijo, da bo Mr. Mc. Adoo predsedniški kandidat pri prihodnjih predsedniških volitvah.

Mr. Mc. Adoo je bil nekoč povabljen da bi govoril učencem neke večerne šole o državljanstvu. Gotovo je Mr. Mc. Adoo zelo študiran, ugleden in skušen ameriški državnik; ta Kajtebriga ni še toliko vreden, da bi mu obrisal prah z njegovih čevljev; po sodbi Kajtebriga bodo morda naši "naprednjaki" tudi Mr. Mc. Adoo-ja nazivali z nazadnjakom, ker veruje v Boga!

Mr. Mc. Adoo, zet predsednika Wilsona je nekoč učencem neke večerne šole za državljanstvo sledeče govoril:

"Dobro in pravo državljanstvo se pričinja z moralnim značajem, in najboljša učiteljica takega značaja je Cerkev. Nauki Kristusovi in deset Božjih zapovedi so pa prvi temelj krščanskega značaja, glavni Gibraltar (trdnjava) demokracije in demokratičnega državljanstva. Na nobenem drugem polju bi te deset Božjih zapovedi ne delalo tako koristne preobrazitve, kakor baš v političnem življenju naroda. Če bi vsak javni uradnik, ali kandidat za kakšen javni urad vpošteval te velike moralne predpise: — bi častil Boga in bi se ne klanjal malikom; — bi ne zlorabljal Božjega imena; — bi pos-

večeval medelje in praznike; — bi spoštoval svojega očeta in mater; — bi ne ubijal; — bi ne prešestvoval; — bi ne kradel; — bi ne pričal po krivem in bi si ne želel blaga svojega bližnjega.

Kako krasen zgled bi nam ti možje dajali in kako lepo državljanstvo bi se kazalo iz naše velike demokracije! In kaj drugega izdatnega bi še dosegli v moralnem in političnem oziru, če bi se v obče te Božje zapovedi izpolnjevale? —

Nobene vojne bi ne bilo, če bi se glavnih moralnih rekov držal ves svet, in vsi narodi. Veliko breme vzdrževanja armad na suhem in na morju bi se olajšalo; morije in zločini na debelo, iztrženi pod krinko vojne bi prenehali in vse grozne posledice kake vojne bi bile neznane. Celotna naša politična kampanja bi se vršila vsled tega brez obrekovanja, da bi bilo mogoče velika vprašanja rešiti v luči resnice in odkritosrčnosti.

Demokracija je problem posameznika. Če hočemo odstraniti tendenco demoralizacije, katera se pojavlja v moderni civilizaciji in če hočemo doseči do višjih, bolj plemenitih ciljev, — tedaj bi morala Cerkev še z večjo vnemo delovati za odpravo demoralizacije; Cerkvi naj bi sledile tudi naše šole in univerze.

To ni nasvet za dosego popolnosti, ampak samo klic, da bi se obnovilo ta plemenita pravila moralnosti ter religije, katera se krši vsled demokracije in sebičnosti od časa do časa ter po raznih narodnih in mednarodnih tendencah. To bi moral premisliti vsak ljubitelj svobode in človeštva. Mi moramo ydno strmeti za tem, da dospemo do višjega stališča; ne samo v razvoju individualnega značaja, ampak tudi v dosegi popolnosti onih božjih in človeških institucij, od katerih je odvisna bodočnost civilizacije.

Demoralizacija je tudi v zvezi z nespoštovanjem postave ter zaničevanjem ustave Združenih držav. Ta nesmrtna listina vsebuje one principe človeške svobode ter demokracije, ki so pravo pristajališče svobodomiselnih institucij. Ustavo Združenih držav je treba stalno braniti ter deželne postave brez strahu uveljaviti, če hočete demokracijo še obdržati ter njene blagoslove prihraniti za bodočo generacijo. Prvi odstavek Ustave Združenih držav vsebuje štiri garancije, katerih se ne sme nikdar opustiti, oziroma skrajšati, če hočemo še v bodoče obdržati svobodno vladno. Te garancije (poročstva) so: svoboda verskega bogocastja, svoboda govora, svoboda tiska in svoboda pravičnega in mirnega zborovanja. Kjer nimajo teh pravic, ondi vlada avtokracija; za izgled naj nam služi Rusija pod bivšim carjem. Na Ruskem ni imelo ljudstvo svobodne verske pravice, tam niso poznali svobode govora; kdor se je kaj carju vsled tega zameril, so ga poslali v Sibirijo kot izgnanec; na Ruskem tudi niso poznali svobode tiska; vsak list je bil pod kontrolo carjevih cenzorjev; tako se ondi tudi ni smelo prostovoljno zborovati; kršitev tega zakona je bila v zvezi s strogo kaznijo, če ne s smrtjo. Ruska avtokracija je propadla, ker ni dajala ljudstvu zajamčene svobode.

V naši deželi nam jamči vse te pravice Ustava Združenih držav. V nekaterih posameznih državah se je pač že skušalo potom zakonodajce odpraviti svobodo govora in tiska, ali se je uvedlo plemensko in versko nestrpljivost, samo zaradi tega, da bi se oslabilo čut narodne edinstva in kooperacije, ki sta glavni steber narodnega blagostanja. Take tendence moramo odvracati, pač pa vedno držati z velikimi garancijami človeške svobode; brez teh bodo svobodne institucije propadle.

Tudi vi, gratuantje tega amerikancizacijskega razreda boste morali vedno paziti da boste izvrševali vse važne dolžnosti za obrambo naših ameriških institucij. Imeli ste priliko do šolanja, kjer ste čuli te lepe nauke o morali; s tem ste stopili na višjo stopinjo, kakor so vaši domači deželani v borbi za človeško življenje. Vi morate dajati lep izgled vašim rojakom, ne samo v privatnem, ampak tudi v javnem življenju. Tudi danes potrebuje naša republika vdane in zveste državljane. Bodite torej pravični in tolerantni; ljubite ponos in čast. Naš ljubljani Nazarenc je bil velik apostol pravice, strpljivosti in ljubezni do bližnjega. On je postal Rešenik človeštva. Tudi naš nepozabni Lincoln je bil pravičen in strpljiv; vsled tega je postal nesmrten v naši zgodovini. Izvršujete temeljita krščanska načela, pa boste postali dobri in koristni državljani. In kot taki državljani boste vedno radi delovali za našo pravo demokracijo in za korist naše dežele, če tudi na skromen način. Vsakemu moškemu, ali ženski ni dano, da bi bil duševni velikan, ali da bi dosegel kako veliko čast; vendar pa lahko vsakdo izmed vas po svoji zmožnosti kaj pripomore k izboljšanju človeške družbe in za korist naše dežele. Bodite dobri državljani; begujte krščansko usmiljenost in pravo domoljublje. Nikar se ne bahajte, da ste že 100% Američani; patriotizma se ne meri po odstotkih; to označbo se rabi samo pri računanju (matematiki). Nihče ne sme biti tak farizej, da bi popolnost svojega državljanstva kazal pod krinko matematike; patriotizma ali domoljublje sploh številki ne pozna, nima nikakih mej; isto obstaja samo v kakovosti in požrtvovanju človeka za svojo domovino. Nihče na svetu se ne more ponahati, da je popolen domoljub. Ako boste izvrševali krščanske čednosti in če boste vpoštevali pravila morale, se boste pokazali kot vredne podanike največje demokratične države, kar jih je še svet poznal."

Ali niso to zlate besede znanega ameriškega državnika?! Kajtebrigarja prosimo, da naj jih doslovno ponatisne.

V ravno isti številki glasila one, zdaj že svobodomiselnega jednote čitamo na prvi strani zgodovino njenega najstarejšega društva. Med drugim se napredni "editor" ponaša, da članstvo njegove Jednote neče hoditi k spovedi, da imajo že toliko tisoč naprednjakov pod svojo zastavo. Zares čudna trditve. V ravno isti številki pa čitamo kar tri naznanila o smrti njih članov, ki so bili vsi po katoliškem obredu pokopani. Iz tega tudi sklepamo, da so prejeli tudi sv. zakramente za umirajoče. Ali ni to čudna logika? — Preveč blufate narod s svojim naprednjaštvom. Znanja so nam društva vaše svobodomiselnega Jednote, kjer se še vedno moli na sejah; kojih članstvo podpira cerkve in rado sodeluje pri raznih slavnostnih društev naše Jednote. Imate pač tudi nekaj takih "naprednih" izjem, ki se z vami vred radi norčujejo iz verskih stvari toda samo nekaj časa! Ko nastopi smrtna ura za takega "naprednjaka" si bo iskreno želel duhovnika, da mu pomaga s tolažili svete vere na zadnji poti v večnost.

O VARČEVANJU.

Pravi način varčevanja ni v nobeni direktni zvezi s skupštvom, ampak sloni na tem, da človek svoj denar previdno vporablja; baš pri previdnih denarnih izdatkih se lahko marsikak dolarček prihrani.

Vzemimo na primer slučaj, da izda kedo vse svoje prihranke za nakup lastne hiše. Če je hišo po ceni kupil in če mu donosa dohodke je naredil s tem velik korak k varčevanju. Namesto, da bi drugim plačeval stanarino (rent), rajši isto samemu sebi plačuje.

Previdna in umna gospodinja se kaj rada poslužuje raznovrstnih razprodaj. Tudi s trošenjem tega denarja si lahko mnogo prihrani ker kupi na isti razprodaji kake vrste blago bolj po ceni, kakor bi je morala kje drugje plačati.

Varčnost v pravem pomenu besede bi lahko pripisovali oni osebi, ki zna pridobivati najboljše bilanco (preostanek) med trošenjem denarja in hranjenjem. Kdor troši denar na previden in umeten način, si s tem gladi pot tudi k varčevanju.

Edina ovira v tem oziru je ta, ker dosti ljudi prekorači gotove meje, da preveč radi denar zapravljajo, ali ga preveč stiskajo. Zapravljivec ne bo nikdar prišel do prave biče; tako tudi od hudega skopance; tako tudi od hudega skopuha in nezaupneža ne bo imela nobena oseba kaj materijelnega haska; tem manj pa še človeška družba v celoti. Pravi skopuh bo rajši čez dan lačen in raztrgan, samo da zvečer lahko šteje svoje, kje skrite novce.

Ker je denar najbolj važen faktor v človeškem življenju, je treba pred vsem manj paziti da se ga preveč po nebotrebem ne zapravi; treba ga je na previden način štediti da bo imel človek od tega varčevanja kaj dobička in koristi. Kakor smo že omenili, je umestno varčevanje ravno tolikega pomena, kakor previdno trošenje denarja. Oba si morata iti na roke. Kdor se temu privadi, ta postane sčasoma samostojen in neodvisen.

Za umno gospodarstvo navajamo tukaj nekaj zlatih navodil:

- 1) Ne kupuj kake stvari, katere sploh ne rabiš; boljše je hraniti denar in kupiti blago, ko boš isto potreboval.
- 2) Ne kupuj več nego v resnici potrebuješ; s tem se boš privadil razkošnosti in prideš lahko v denarno zadrego.
- 3) Ne kupuj blaga, koje ne zmoreš kupiti; take kupčije povzročajo neprilike.
- 4) Ne štedi en teden radi tega, da lahko naslednji teden ves svoj zaslužek zapraviš. Privadi se rednega in sistematičnega varčevanja.
- 5) Hrani in varčuj za gotovi namen; naredil si načrt za bodočnost ter pazi da boš ta načrt z varčevanjem dosegel.
- 6) Varčuj za potrebsčine in morebitne neprilike v življenju, na ta način te bo udobnost življenja vedno vodila po svoji stezi.
- 7) Hrani, — toda ne kopiči denarja. Pazi, da ti bo vsak dolar donasal dolarje pri obrestovanju. To lahko dosežeš, če naložiš svoje prihranke v kaki zanesljivi banki, saj istih je širo mo države brezštevilo. V naši največji ameriški slovenski naselbini (Cleveland, O.) imamo znano domačo banko "The North Amer. Savings & Banking Co.", ki je dosegla že nad trimilijone dolarjev vlog! Svoji k svojim!
- 8) Skušaj na ta način hraniti ves svoj "ekstra" prisluzeni denar n. pr. za čezurno delo, bonus itd. Naredi na svojem

računu v banki tudi kaj "ekstra."

9) Če mogoče, odzemi saj enodnevni zaslužek pri vsaki plači. Naloži ta denar posebej v banki, boš videl kako lepo posebno plačo boš imel koncem leta z obrestmi vred.

Pazi pa tudi vedno na sledečo lepo navado. Predno izdaš kaj denarja, — pomisli čemu gre denar. Na ta način se boš polagoma sam od sebe priučil v varčevanju. Modro in previdno trošenje denarja je namreč ravno takega pomena, kakor previdno varčevanje; oba sta si v sorodu. — Mladenič ali mož, ki se ravna po teh lepih navodilih, ta je povsem sugiren, da mu ne bo treba na stara leta trpeti pomankanja, ali trkati na vrata kakega javnega dobrotelnega zavoda za uboge.

SE JE MOGOČE OBOGATITI.

Nekateri ljudje mislijo, da so že vse priložnosti hitro obogateli minule. V tem pogledu je treba vzeti v poštev samo velike iznajdbe tekom zadnjih desetletij, pa se lahko prepričate, da se vam nudi vedno lepa prilika postati čez noč — milijonar.

Sloveči izumitelji n. pr. Edison, Steinmetz, Marconi, Maxim in drugi še vedno trdijo, da pridejo velike iznajdbe na vrsto še le v bodočnosti.

Nedavno je Sir Wm. Bell, ravnatelj angleškega patentnega urada objavil sledečih 12 morebitnih iznajdb, katerih ena sama bi človeka obogatila. Te sugestije so:

- 1) Iznajdba prožnega stekla, katero je mogoče upogniti.
- 2) Zgradba lepe gladke ceste, ki bi ne bila ob deževnem vremenu polzka.
- 3) Peč, ki bi ohranila in dajala 95% svoje vročine.
- 4) Način izdelovanje flanel, ki bi se ne skrčila, ali usušila.
- 5) Aeroplan brez ropota zgrajen tako, da bi ga lahko vsak deček ali deklica vodil(a).
- 6) Motorni stroj 1 funt teže, ki bi proizvajal za 1 konjsko silo moči.
- 7) Način za olajšavo drgnenja in trenja.
- 8) Način praktične uporabe morskoga toka (pline in oseke).
- 9) Način odstranitve žveplene (fosforne) tvarine iz vulkaniziranega India kavčuka (gumija); da bi se istega lahko vrekulo in zopet rabilo.
- 10) Cev, katero bi bilo mogoče na lahek način ter uspešno čistiti.
- 11) Temperečna pijača, ki bi se držala in dajala človeku prijeten okus v nadomestilo opojne pijače.
- 12) Govoreče premikajoče slike.

Nova služkinja.

Neka angleška družina je najela novo služkinjo, došlo je le pred nedavnim časom iz Nemčije. Gospodinja jo je najprvo učila, kako odgovarjati na telefon v angleškem jeziku.

Ko je bila nekega dne nova služkinja sama doma, je pozvonilo na telefonu.

— "Hello!"
— "Hello!"
— "Kdo je tam? Ali veste kdo sem jaz?"

Služkinja: "Jaz ne vem, ker vas ne vidim."

Za sivolase.

Če ti postajajo lasje že sivkasti vporablaj sledeče izbornostredstvo. Deni v 1/2 pinta vode, 1 unčo Bay Ruma, 1 malo škatljico Barber Compound in 1/4 unče glicerina. Vse to dobiš za mal denar v lekarni. Zmešaj stvar in se dobro namaži po laseh 3 krat na teden. Sčasoma bodo postali lasje zopet črnkasti.

K. S. K.

Jednota

Ustanovljena v Jolietu, Ill., dne 2. aprila 1894. Inkorporirana v Jolietu, državi Illinois, dne 12. januarja, 1898.
GLAVNI URAD: 1004 N. CHICAGO ST. JOLIET, ILL. Telefon 1048.
SOLVENTNOST K. S. K. J. ZNASJA 100.36%.

Od ustanovitve do 1. oktobra l. 1923 znaša skupna izplanana podpora \$2,243,451.00
GLAVNI URADNIKI:

Glavni predsednik: Joseph Sitar, 607 N. Hickory St. Joliet, Ill.
I. podpredsednik: Matt Jerman, 332 Michigan Ave., Pueblo, Colo.
II. podpredsednik: John Mravintz, 1022 East Ohio St., N. S. Pittsburgh, Pa.
Glavni tajnik: Josip Zalar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
Zapisnikar: John Lekan, 406 Marble St., Joliet, Ill.
Blagajnik: John Grahek, 1012 N. Broadway, Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. Francis J. Aibe, 620—10th St., Waukegan, Ill.
Vrhovni zdravnik: Dr. Jos. V. Grahek, 303 American State Bank Bldg., 600 Grant St. at Sixth Ave., Pittsburgh, Pa.

NADZORNI ODBOR:

Frank Opeka, st. 26 Tenth St., North Chicago, Ill.
 Martin Shukle, 811 Ave. "A", Eveleth, Minn.
 John Zulich, 6426 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 John Germ, 817 East "C" St., Pueblo, Colo.
 Anton Nemanich, st. 1000 N. Chicago St., Joliet, Ill.

POROTNI ODBOR:

Martin Tezak, 1201 Hickory St., Joliet, Ill.
 Frank Trempush, 42—48th St., Pittsburgh, Pa.
 John Wukshinich, 5031 W. 23. Place Cicero, Ill.

PRAVNI ODBOR:

Joseph Russ, 6519 Bonna Ave., Cleveland, Ohio.
 R. F. Kompare, 9206 Commercial Ave., So. Chicago, Ill.
 John Dečman, Box 529, Forest City, Pa.

UREDNIK "GLASILO K. S. K. JEDNOTE":

Ivan Zupan, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill. Telefon 1048.

JEDNOTIN ODVETNIK:

Ralph Kompare, 9206 Commercial Ave., So. Chicago, Ill.

Vsa pisma in denarne zadeve, tikajoče se Jednote naj se pošiljajo na glavnega tajnika JOSIP ZALAR, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill., dopise, društvene vesti, razna naznanila, oglase in naročnino pa na "GLASILO" K. S. K. JEDNOTE, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.

Uradno naznanilo.

Članstvo društva sv. Janeza Krstnika 60, Wenona, Illinois, je na redni mesečni seji 8. oktobra t. l. sklenilo, da pristopi v centralni bolniški oddelek.

Članstvo društva "Friderik Baraga" 93, Chisholm, Minn., je na redni mesečni seji dne 14. t. m. istotako sklenilo, da pristopi v centralni bolniški oddelek.

Prvo označeno društvo je bilo sprejeto v centralni bolniški oddelek K. S. K. Jednote dne 8. okt. in drug označeno društvo dne 14. okt. t. l. — — Next!

Za glavni urad K. S. K. Jednote:

Josip Zalar, gl. tajnik.

Joliet, Ill., 19. okt. 1923.

FINANČNO POROČILO MLADINSKEGA ODDDELKA K. S. K. JEDNOTE ZA MESECO SEPTEMBER 1923.

Dr. št.	Plačana svota za asessment.		
1.	\$ 28.20	101.	4.80
2.	50.45	103.	8.70
3.	9.30	104.	8.10
4.	3.15	108.	4.85
5.	11.10	109.	6.30
6.	38.10	110.	16.20
7.	10.65	111.	9.50
8.	10.65	112.	7.50
11.	9.00	113.	1.80
12.	22.50	115.	1.80
13.	3.15	118.	1.65
14.	3.15	119.	3.15
15.	11.10	120.	13.10
16.	38.10	122.	.75
17.	10.65	123.	7.20
18.	9.00	126.	1.20
19.	22.50	127.	10.70
20.	3.15	128.	2.10
21.	3.15	130.	2.85
22.	9.45	131.	10.95
23.	8.40	132.	1.35
24.	1.20	133.	1.05
25.	.60	134.	5.85
26.	8.25	135.	6.45
27.	2.10	136.	1.20
28.	5.40	139.	4.80
29.	25.90	140.	.90
30.	64.90	143.	1.20
31.	6.90	144.	16.05
32.	11.25	145.	6.90
33.	21.20	146.	19.95
34.	6.15	147.	13.95
35.	1.48	148.	3.90
36.	30.15	150.	9.00
37.	1.50	153.	1.35
38.	6.90	154.	5.55
39.	4.45	156.	6.30
40.	.90	157.	1.80
41.	7.65	158.	2.85
42.	4.80	160.	3.75
43.	28.50	161.	16.35
44.	20.55	162.	28.90
45.	27.90	163.	4.80
46.	7.85	164.	1.65
47.	3.45	165.	.75
48.	17.10	167.	1.20
49.	9.60	168.	1.25
50.	1.80	169.	4.55
51.	16.00	170.	16.50
52.	3.90	171.	
53.	15.15	172.	
54.	3.00		
55.	36.75		
56.	10.20		
57.	14.55		
58.	1.20		
59.	3.30		
60.	15.30		
61.	6.15		
62.	2.10		
63.	16.05		
64.	10.05		
65.	7.20		
66.	19.55		
67.	1.05		
68.	6.15		
69.	9.65		
70.	10.20		
71.	.75		
72.	6.50		
73.	5.30		
74.	20.55		
75.	2.40		
76.	5.35		
77.	3.30		

Preostanek 1. septembra 1923. \$29,926.16

Prejeli od društev 1,092.35

Obresti 806.78

Skupaj \$31,825.29

Izplačali:

Posmrtnine \$1,614.00

Za prestop med člani 120.00

Upravni stroški \$ 80.00

Preostanek 30. sept. 1923 \$30,011.29

Josip Zalar, gl. tajnik.

Joliet, Ill., 1. okt. 1923.

Vzorna premogarska naselbina.

Koliko tu rojenih Amerikancev izpod 35 let starih je v naših pustinjaž že ustanovilo kako mesto, katero bi bilo spojeno čez gozdove in reko z železnico in tako zvezano z zunanjim svetom. To mestoce, katero imamo v mislih je evetoča premogarska naselbina Himlerville v državi Kentucky, ustanovljena po Martin Himlerju, ogrskemu izseljencu. V svrhu produkcije premoga se je ondi vstanovilo delavsko korporacijo z glavnico \$2,000,000; vseh delničarjev je okrog 2000.

Vsakemu ogrskemu izseljencem širom Združenih držav je poznana naselbina Himlerville, Kentucky, kajti isto so vstanovili izključno ali samo ogrski izseljenci; tako živijo ondi tudi samo ameriški Ogrri in njih otroci. Ta vzorna premogarska naselbina se lahko s tem ponaha, da je vsak košček premoga v globokih rovih, vse naprave (stroji) vse premogarsko orodje in celo mestna hiša last onih, ki kopljejo premog; celo javne (ljudske) šole vzdržujejo premogarji tekom 3 mesecev, ostali čas pa država.

Martin Himler je prišel v Ameriko pred 17 leti. Prišel je tukaj delati; prav od začetka, je kopal premog v Pennsylvaniji, Ohio in W. Va.; še le na ta način si je pridobil povsem prakso in znanje v svojem poklicu kot premogar. V svrhu večjega poznavanja ožjih rojakov Ogrrov in novi domovini in v svrhu njih prilagojenja k ameriškemu življenju je pričel zate Himler izdajati svoj list "Glasilo ogrskih premogarjev", vsled česar je prišel v dotiko skoro z vsemi tu živečimi ogrskimi izseljenci, kakih 20,000 po številu, skoro slednji je bil naročnik Himlerjevega lista, tiskanega v ogrskem jeziku; skoro vsak mu je zaupal.

Nekoč je Himler v svojem listu objavil oklic za ustanovitev kooperativne premogarske naselbine v Zapadni Virginiji; vendar se mu poskus ondi ni posrečil. Nato se je s svojimi rojaki podal čez reko Tug River in vzel v najem 3000 akrov zemlje s premogom v Martin okraju, Kentucky.

Kot vsi ameriški pionirji, tako so tudi premogarji, ozir. delničarji Himlerjeve premogovne družbe pričeli najprvo na to misliti, kako bi zgradili železnico z bližnjim mestom, kamor bi pošiljali nakopani premog. V to svrhu so kmalu zatem pričeli z gradbo železnice in velikega mosta čez bližnjo reko; most je bil dovršen 21. maja l. 1921 in je veljal \$300,000. To progo je s svojim omrežjem zvezala Norfolk & West ern železniška družba, tako da imajo sedaj Himlervillečani odprto pot in zvezo in da bodo lahko eksportirali premog in les iz 40,000 akrov obseženega zemljiškega kompleksa.

Pri obratovanju v premogovnikih se vprobalja moderne parne in električne stroje. V to svrhu se je zgradilo v označeni naselbini veliko elektrarno, ki je veljala \$150,000. Od tu je napeljana elektrika v rove in v vsako premogarsko hišo za vsakdanjo vporabo.

Izvozni štirihi višjih uradnikov pri Himlerjevi premogovni družbi so v ravnateljskem svetu (direktoriju) izključno sami premogarji. Letos 1. julija je bilo v prometu, ozir. izdanih 5000 delnic po \$100.; te delnice lastuje kakih 2000 premogarjev; predsednik te družbe M. Himler ima samo za 3% delnic. Koristi te kooperativne premogarske zadruge se delijo na več načinov: Plačuje se gotove dividende na vsako delnico, dalje se daje letni pri-

boljšek (bonus) vsem premogarjem in tretjič se množi rezervni kapital. Nedavno so delničarji označene družbe določili povečati glavnico z \$500,000 na \$2,000,000 ker se bo še dva nova rova odprlo; tako se je vzelo v zakup in najem še nadaljnih 7000 akrov zemlje z finim premogom in lepim lesom.

Glede industrije, glede domačih in družabnih razmer se v mestecu Himlerville osobito pazi. Žile premoga so do 5 čevljev visoke s trdno skalnato plastjo. Vsi rovi so moderno zgrajeni in varni. Premoga se na dan izkoplje do 3000 ton; glavni vhod v rov je 76 čevljev globok; vse naprave, stroji in drugo pri obratovanju ozir. do bavi premoga so električni.

V Himlerville prebiva danes nekaj nad 1000 premogarjev s svojimi družinami; vsaka družina živi v moderni, proti ognju varno zidani hišici, ki ima 4 sobe; dve po 13x15 velike, dve pa po 11x15. Vsaka hiša ima napeljavno fino pitno vodo, dalje je na razpolago tudi topla voda za kopalno sobo; rabi se lahko plin ali elektriko. Vsaka hiša ima po dve verandi (porčja), precej obširen vrt za zelenjavo ali rejo krave, prešičev ali perutnine. Kar je bilo prvotnih lesenih hiš, so lastniki istih vse pregradili v zidane.

V naselbini se nahaja veliko poslopje za gl. urad premogovne družbe; v istem posloppu je v pritličju tudi velika zadrževalna prodajalna, kjer človek lahko vsako stvar kupi. Poslopje vsebuje tudi svojo lastno lednico. Navzlic temu se nahaja tudi več drugih ali privatnih trgovin.

Samski premogarji stanujejo v posebnem hotelu, kjer imajo vse udobnosti modernih stanovanj; klubovo dvorano, knjižnico, oder za gledališke igre in kino predstave, biljardnico in plesno dvorano za 800 oseb.

V svrhu izobrazbe mladine plačujejo po ljudskih šolah za dobo 3 mesecev stanovalci te naselbine, stroške za vzdrževanje šol za ostalih 6 mesecev se plačuje iz okrajne blagajne; letos nameravajo v tej naselbini postaviti tudi še višje šole.

Čeravno tvorijo večino prebivalcev v Himlerville Ogrri, se mora vseeno vpoštevati, da dotični niso vedno starokopitni. Kdor še ni ameriški državljan, ali kdor nima vsaj prvega državlji. papirja, ondi sploh ne dobi dela, in ne more postati delničar označene kooperativne premogarske zadruge. Vsakdo, kdor še ni državljan, ali še ne razume angleščine mora hoditi v večerno šolo, katero vodi družbeni tajnik. V delo se jemlje samo take premogarje, ki so se odločili za stalno ondi živeti. Vsakega delničarja ozir. premogarja se opozarja, da ne more kar čez dan obogateti; treba je preje trdo delati in prestati marsikako težavo. In vseeno so v obče vsi qdnotni premogarji z določeno si plačo, in vsakdanjim življenjskim razmerami povsem srečni ter zadovoljni.

"The Interpreter".

IZ MALEGA ZRASTÉ VELIKO.

(Življenjepisna črtica ameriškega 'self-made' milijonarja.)
 Lahko bi trdili, da je skoro že vsaka ameriška hišna gospodinja kedaj čula o Fullerjevih krtačah (ščetkah), ker je največ teh krtač v Ameriki v splošni rabi. Malo je pa ljudi, katerim bi bilo znano življenje in zgodovina ameriškega kralja krtač Alfred C. Fullera, ustanovitelja te industrije in lastnika največje tovarne za krtače na svetu.
 Mr. Fuller je bil rojen na ne-

ki farmi blizu Grand Pre v Kanadi (Nova Scotia), kraju, kateri je zaslovel v Longfellovi krsani pesmi 'Evangeline'. Fullerjeva družina je štela 12 otrok, izmed katerih je bil Alfred drugi najmlajši.

Ko je bil 18 let star, se je napotil po svetu; ustavljal se je v Bostonu, Mass. z \$75. prihranjenega denarja v svojem žepu. Ena izmed njegovih lepih čednosti je bilo varčevanje z denarjem. V Bostonu je pričel Fuller delati kot sprevednik pri električni cestni železnici, kjer je ostal poldrugo leto. Nekega dne so ga zatem odslovili iz službe, ker je namesto zakasnelega motormana karo nekam zavil, da se je poškodovala.

Zatem je dobil službo kočijaža pri neki bogati vdovi; tudi tam ni ostal dolgo, ker se je bolj držal vrtinarstva kakor pa kočije in konja.

Tretjo službo je Fuller opravljal pri neki trgovini kot voznik, oziroma razvažalec; tudi tam se je kmalu poslovil od gospodarja.

Ker je istočasno v Bostonu živel tudi Fullerjev starejši brat Dwight, ga je k sebi vabil, da naj gre delat v njegovo tvornico krtač. Dwightovo podjetje je bilo sicer že nekoliko vpejano, da je spretno izdeloval sirkove krtače, a bolehal je, vsled česar je sklenil svojo malo obrt nadaljevati s pomočjo svojega brata Alfreda. Sprva je pri njem nastopil kot agent, ozir. potujoči prodajalec Dwightovih izdelkov (krtač). Tako je hodil Alfred od hiše do hiše ter prodajal raznovrstne krtače in ščetke za hišno vporabo; krtače za ribati, za obleko, za kopel in za zobe. Kupčija se mu je takoj prvi tedne dobro obnesla, ker je zaslužil čistih \$20. Več kot polovico tega zaslužka je pa nesel v banko, na pohranek. Koncem leta je imel v banki že \$375. To mu je dalo pogum, da je pričel misliti na samostojnost, ali kako bi šla mala tovarna za izdelovanje krtač pod njegovim lastnim imenom. Najprvo si je omislil potreben stroj za znesek \$15., zatem za \$30.—vrednosti žice in sirkovine in velike ročne škarje, da je izdelane krtače gladil. Svojo tovarno je začel v pritličju hiše svoje omožene sestre v Sommerville. Ondi si je postavil kakih 15 čevljev dolgo mizo, kjer je delal, skladišče je imel pa v podstrešju. Tako je naš podjetnik zvečer izdeloval krtače, čez dan jih je pa po hišah prodajal; večkrat je moral po 16—19 ur na dan delati; toda vse to ga ni oplašilo, ker mu je podjetje vedno bolj uspevalo: Čez 4 mesece zatem je imel že toliko odjemalcev, da je sklenil svojo tovarno zdajno povečati in otvoriti v Hartfordu; najel najel si je tudi enega delavca, medtem ko je sam blago po hišah prodajal. Vedno več in več naročil je povzročilo, da je sčasoma najel za svojo delavnico več moči in tudi že nekaj prodajalcev (agentov). Leta 1910, ozir. tri leta potem, ko je Fuller izgotovil prvo krtačo v svoji lastni delavnici, je imel že 7 najetih delavcev ter 25 agentov; isto leto je prodajal že za \$20,000 vrednosti krtač.

Danos je Alfred C. Fuller 60 let star ter še vedno vodi svojo velikansko tovarno krtač; nima pa vposlenih samo 25 agentov, ampak na tisoče in tisoče, tako tudi na tisoče delavcev, kajti vsako leto se v Fullerjevji tovarni izdelata za \$12,000,000 (dvanaest milijonov) vrednosti raznovrstnih krtač; naravno, da se danes Fullerja prišteva k takozvanimi "self-made" milijonarji.

USODA OGRSKEGA GROFA IN BELGIJSKE PRINCEZINJE.

Dne 30. sept. t. l. je v nekem priprostem hotelu v Parizu umrl pred več leti splošno znani ogrski huzarski stotnik, grof Geza Matašič—Keglevič. Očemu je zatisnila njegova žena, princzinja Louisa Koburška, hči belgijskega kralja Leopolda II. ki je bila pred 30 leti poročena s Saxe—Koburškim princem Filipom, a ga je kmalu potem zapustila. Kakor znano, je istočasno ta slučaj razburil skoro vse kraljeve dvore v Evropi in celo Vatikan.

Lujiza Koburška sedaj stara 65 let je morala vsled tega prestati dosti hudega; ker je ušla z grofom Matašičem, jo je njen oče belgijski kralj popolnoma zavrgel. Njeno gorje, ali posledice usode se je osobito zadnja leta povečalo, ker se je njen soprog grof Matašič udal uživanju morfina, kar ga je tudi spravilo v grob.

Ko je bila Lujiza Koburška stara 17 let, jo je njen oče prisilil v zakon s princem Filipom Saxe—Koburškim. Ker je bil Filip preveč zapravljiv in velik lahkoživec, je Lujiza prosilila svojega očeta, da naj se jima izposluje razporoko, ker s takim človekom ne more živeti. Oče je to prošnjo kratkoma lo zavrnil. Vsled jeze in maščevanja nad očetom zaradi prisiljene poroke, je pričela zatem tudi Lujiza bolj veselo živeti in razsipati denar po večjih mestih Evrope, deloma v spremstvu svojega moža ali pa sama. Tako se je okrog leta 1890 seznanila na Dunaju z lepim stotnikom grofom Matašičem; to znanje je postajalo vedno večje, dokler ni Lujiza nekega dne z njim ušla v Nice na Francosko. Navedeni korak je hudo užalostil tedanjega papeža Leona XIII. in tako tudi pok. avstrijskega cesarja Franc Josipa, — njenega strica. Najbolj je bil pa hud koburški princ Filip, ostavljeni mož princzinja Lujize. Prišlo je celo do dvoboja s sabljami med njim in grofom Matašičem, kjer je bil princ Filip občutno ranjen. Filipu se je zatem posrečilo izposlovati zaporni ukaz za grofa Matašiča vsled goljufije. Francoske oblasti so v resnici vrgle tega grofa v ječo, toda so ga zatem zopet izpustili ker so o tem narodnem škandalu razni listi Francejio preveč obsojali.

Tudi princzinja Lujiza ni bila prizanešana. Spoznali so jo za slaboumno ter jo poslali v reko norišnico, kjer je bila zaprta celih 6 let; iz iste jo je rešil grof Matašič. Od tam je ta dvojica zbežala v Pariz, kjer je dobila od francoske sodnije razporečno dovoljenje, nakar je Lujiza stopila v zakon z grofom Matašičem. Ker je hotela navedena princzinja izdati obsirno knjigo in razkrinkati grdo življenje raznih kraljevskih družin, so jo končno podkupile s tem, da je Lujiza prejemala od raznih evropskih dvorov nekaj denarne podpore na leto. V obče, oziroma zadnji čas živi belgijska princzinja Lujiza bolj v siromašnih razmerah. Niti toliko denarja ni imela, da bi bila plačala pogrebne stroške za pok. grofom Matašičem. Pri tem ji je pomagala zadnje čase ogrski industrialec Viktor Nixner in nek, v Parizu živeči lakaj pokojnega avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa.

Na cesti.

— "Čula sem, da je vaš mož nekaj imenitnega izumil. Ali je res?"

— "Da, kadar se vrne zvečer že pozno domov, ima vedno kak nov izgovor; tako izgovore rabijo dandanes moške že po cellem svetu."

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Novi Krški škof. Sv. oče Pij XI. je imenoval dekana ljubljanske bogoslovne fakultete univ. prof. dr. Josip Srebrnička za škofa na Krku.

Novi Krški biskup je rodom Slovenec; doma iz Solkana pri Gorici ter je star sedaj 47½ let.

Cerkveni vestnik.

Umeščena sta bila dne 1. oktobra 1923: v stolni cerkvi sv. Nikolaja dr. Tomaž Klinar, župnik v Škofji Loki, na Kurčpergov kanonikat pri ljubljanski stolnici; v škofijski kapeli pa dr. Janko Arneje, župni upravitelj v Gor. Logatecu, na župnijo Skofja Loka.

Nova vseučiliška uprava. S 1. oktobrom prevzame posle na ljubljanski univerzi za štud. leto 1923-1924 izvoljena uprava: Rektor: prof. dr. Franc Kidrič, dekan filozofske fakultete: prof. dr. Jovan Hadži, dekan medicinske fakultete: prof. dr. Alfred Serko, dekan tehniške fakultete: prof. ing. Jaroslav Foerster, dekan teološke fakultete: prof. dr. Franc Lukman.

Himen. — Dne 27. sept. se je poročil ljubljanski odvetnik dr. Ivan Lovrenčič z gospo Zoro Rauer, rojeno Lenarčič iz Vrhnike.

Umrla je v Ljubljani gospa Julija Bartel, soproga profesorja Antona Bartela. N.v.m.p. — Dne 26. sept. je umrl v Ljubljani Albert Derganc, brivec, posestnik in mešan ljubljanski. Pokojnik je bil kot antikvar znana osebnost ne samo v Ljubljani, ampak tudi daleč naokoli. Bil je samonikel človek, vseskozi odkrit značaj in vrl narodnjak. Njegovi otroci so odlični Sokoli.

Umrl je v Novem mestu znani cerkovnik Rakar. Ko je ležal na mrtvaškem odru, je udarila strela v 50 korakov oddaljeno cerkev in je pritisk strela deloval s tako silo, da se je truplo mrtveca dvignilo in so se čuvaji močno prestrašili.

Umrl je na gradu Vrhovno na Dolenjskem oskrbnik g. Franc Krbar, star 79 let. Pokojnik je 44 let zvesto služil sedanji lastnici gradu g. Heleni pl. Schceppl in njenemu očetu, Svetila mu večna luč!

Pošta Unec preneha de 30. sept. 1923 poslovati. Nje okoliš se priklopi pošti Rakek. S 1. oktobrom 1923 se začne selska dostava pri pošti Rakek. Dostavljalo se bo v Unec, Slivica in Ivanjem Selu, in sicer vsak dan razen nedelj.

Logarjeva lovka sreča. V nedeljo 16. septembra je ustrelil logar iz Srednje vasi v Dragi pri Loškem potoku lepega starega volka, ki ni redka prikazen tamkašnjih gozdov. Ob pogledu na zver se šele more ceniti junaštvo dragarskega ovčarja Jožeta, slabiča petnajstih let, ki je več kot desetkrat med letošnjo pašo zrl zveri iz oči v oči. Res, da mu je volk odnesel deset ovc, toda dva koštruna je pa otel volčjemu žrehtu na ta-le način: Volk skoči na koštruna, Jože ne bodi len, pobere kamen in ga zažene po žrehtu v glavo, da kar odskoči ter zbeži v gozd. Drugič je bil Jože še večji junak. Volk skoči koštruna za tilnik. Jože, to videč, priskoči in pograbi koštruna za zadnje noge. Tako ga vleceta volk za sprednji, Jože za zadnji konec. Zmagal je Jože in prignal koštruna živega, le hudo prestrašenega in z veliko rano domov.

Slike iz Belokrajine

(Spisal dr. Franjo Ogrin)

B) Vode.

III. DEL.

Zgodovinski razgled.

Da je bila Belokrajina obljubena že v predhistorični dobi, o tem pričajo izkopani predmeti. Pozneje jih je zagospodoval Rimljan, dokaz ohranjeni napisi, novci in kamni. Najvažnejši spominke v tem oziru je Mitrov oltar v Rožancu pri Črnomlju. Za časa preseljevanja narodov, ko se je valilo eno ljudstvo za drugim iz vzhoda proti zahodu, v osrčje Evrope (Italije), gotovo tudi Belokrajina ni imela stalnega gospodarja. Sledila je frankovska oblast, ki je imela tukaj svojo skrajno južno točko. Dotično združeno ozemlje je tvorilo "slovensko marko". Državica Ljudevita Posavskega, ki se je uprl Frankom leta 819., je obsegala mogoče tudi ozemlje onstran Kolpe, Belokrajino.

Po Frankih je prišla deželica pod oblast obmejnih, odnosno goriških grofov.

Slednjič so zavladali avstrijski vojvode in nadvojvode. Dočim so gospodarili Francozi le par let.

Tudi v cerkvenem oziru je imela Belokrajina razne gospodarje, tako oglejske patrijarhe, senjske škofo (zlasti v Poljanah), zagrebški kapitelj.

Do velike vsesplošne veljave je prišel v Belokrajini nemški viteški red. Tako po naselitvi v drugi polovici 13. stoletja je razvil veliko delavnost: na cerkvenem in z obrambo proti turškim navalom tudi na svetnem polju.

Ustanovil je polagoma 5 fari (vseh belokranjskih župnij je 11) in sicer v Črnomlju, Metliki, Semiču, Podzemlju in njene podružnice v Semiču, na Vinici in v Podzemlju ureli že oglejski patrijarh Bertold v prvi polovici 13. stoletja.

Te župnije z dotičnimi cerkvenimi vred so se danes inkorporirane (vtelesene) nem. vit. redu.

Zanimiv je njegov spor z zagrebškim kapiteljem radi pobiranja desetine po belokranjski deželici. Dasi je bila prisojena po papežih kapitelju, vendar jo je nemški red dalje pobiral.

O tem sporu, ki se je vlekel stoletja, piše podrobno Podlogar v že večkrat imenovani kroniki.

Red si je postavil v Črnomlju in Metliki v lastni veliki hiši, kjer je stanoval poleg drugih članov vsakokratni okrbnik (komendant). Odtod se zoveta še danes dotični poslopji (komenda).

Plemstvo, graščine in gradovi. Po Belokrajini so gospodovale različne plemiške rodbine. Ena najstarejših so bili "gospodje" pozneje baroni s Črnomlja. To ime je imel, kakor rečeno, tudi grad, ki ga je postavil Oton Kraški v 12. stoletju.

Črnomaljski gospodje so bili imeniten rod. Eden je bil kranjski deželni glavar, Jurij in Gašper Črnomaljski pa sta postala l. 1463. dedna cesarjeva točaja in sicer v zahvalo za to da sta se udeležila leta 1462. osvoboditve cesarja Friderika IV., ko so ga oblegali uporni plemiči na Dunaju. Barbara Črnomaljska je bila žena Erazma Predjamskega. Elizabeta Snopčanova, roj. Črnomaljska, je dala denar za sezidanje nomeneskega frančiškanskega samostana l. 1742. Isti frančiškani so se nameravali že prej naseliti v Belokrajini, toda so

pobegnili pred turškimi vihrami. Dotični kraj blizu Gračca pa ima odtod ime "Kloster".

Ko so se Črnomaljski gospodje izselili sredi šestnajstega stoletja na Avstrijsko, so prešla njihova posestva v Belokrajini deloma v last grofov Frankopanov, ki so posedovali najbrže že prej grad na Vinici in grad Turu pri Dragatušu.

Rod Črnomaljskih gospodov je menda izumrl v 17. stoletju; po drugi verziji pa ena veja še živi na Nemskem.

Drug plemenitaški rod so kranjski Lenkoviči — prva veja je bila doma v Liki — ki so posedovali med Kulpo in Krko obširna posestva, med drugim tudi grad Pobrežje, Mehovo in Rupčevrh. V delni odvisnosti od njih in ne od Črnomaljskih gospodov je bilo tudi mesto Črnomelj.

Najimenitnejša sta bila Ivan Lenkovič in njegov sin Jurij. Ta je postal tudi deželni glavar kranjski. Oba sta se hrabro borila proti Turkom. Živela sta v 16. stoletju.

Za Lenkoviči so prišli Burgstallovei, ki se že davno prej omenjajo v Liki na Gorenjskem. Oni so bili lastniki pred vsem gradu Rupe in Pobrežja.

Po kratkem presledku je združila koncem 18. stoletja skoro vsa takratna plemiška posestva rodbina barona Apfalternova. To so bile graščine in gradovi: Krupa, Pobrežje (Freiturn), Turn in Vinica. Razven tega so imeli Apfalterni podložne kmete širom Belokrajine.

Najvažnejša graščina je bila Krupa. Tam so bili razven zasebnih javnih uradi, ki so se leta 1848 po odpravi tlake preselili v Črnomelj.

Apfalterni nimajo v Belokrajini nobenega posestva več. Od njihovega ogromnega premoženja poseduje največ Anton Zureč dedič Ivan Zureč. Namreč grad Rupe; Pobrežje je last Petra Raucha, gradiček na Vinici pa nadučitelja Berganta, dočim je Turn razvalina. Največji del njihove zemlje je razkosan med kmete.

Na graščini so bili v novejšem času razni gospodarji: baron Gusič, Grunwald itd. Sedaj se zove posestnik Emanuel Kuhnel.

Grad v Črnomlju je last Andrej Lacknerjevih dedičev.

Graščino v Metliki in veliko drugega posestva so imeli nazadnje v lasti vitezi Savinschegg. Sedanji lastnik gradu je prva dolenjska posojilnica v Metliki.

Pri Semiču je bila graščina, ki je danes razvalina, ravno tako grad na Smuki nad Semičem (Podturn). Eden zadnjih lastnikov je bil neki Kuralt, ki se ga ljudje še spominjajo.

(Dalje sledi.)

KOLIKO DENARJA POŠILJAJO PRISELJENCI V STARI KRAJ.

Pod naslovom Bilanca mednarodnih plačil Zdrženih Držav" je department of Commerce izdal brošurico, v kateri se prvič poskuša izračunati, koliko Zdržene Države plačujejo na leto inozemstvu in koliko prejema od inozemstva. Mednarodna bilanca ne obstoja le od vrednosti blaga zlata, ki se uvaža oziroma izvažata. Tekom zadnjih dveh desetletij je takozvani nevidljivi izvoz in izvoz "zadobil čim dalje večjo važnost. Vidljivi izvoz oziroma uvoz tvori blago in zlato, pošiljatve priseljenecv, denar, ki ga Amerikanci trosijo v inozemstvu itd. Ta nevidljivi izvoz je postal tako ogromen, da je merodajen, kar se tiče naše mednarodne bilance.

Na primer, leta 1922 so Zdržene Države toliko več blaga izvozile kot izvozile, da je

prebitok izvoza čez uvoz znašal 754 milijonov dolarjev. To pomenja, da je inozemstvo kupilo od nas toliko več blaga kot nam prodalo da bi nam moralo poravnati zgoraj svoto. Temu nasproti pa najdemo, da so Amerikanci poslali v stari kraj oziroma tam potrosili približno 425 milijonov čez to, kar smo iz inozemstva prejeli na isti račun. Že to zniža dolžno bilanco inozemstva od 754 na 329 milijonov. Na uvoz zlata iz starega kraja in prenos kapitalov iz Zdrženih Držav v stari kraj se tu nečemo dalje ozirati.

Že iz tega je razvidno, da igrajo denarne pošiljatve priseljenecv važno vlogo v mednarodni trgovini. Ker omogočajo večji izvoz blaga, je njihov vpliv v sedanjem ameriškem gospodarskem življenju blagodejen.

Koliko denarja pa pošiljajo priseljenici v stari kraj? V posebnem poglavju o tem predmetu pravi brošurica med drugim:

Imamo v tej zemlji kakih štirinajst milijonov oseb, rojenih v inozemstvu; velik del izmed njih redno pošilja denarja svojim sorodnikom in prijateljem v inozemstvu. Ceni se, da so te pošiljatve znašale l. 1922 vsega skupaj nekaj čez 400 milijonov dolarjev. Bržkone je bil neki del tega denarja poslan v stari kraj v plačilo za male pošiljatve blaga. Treba tudi odšteti od te svote gotovino, ki jo priseljenici prinašajo s seboj iz starega kraja, dasi je ta več kot odvažana po gotovini, ki se odpošilja v pismih. Po podatkih generalnega priseljeniškega komisarja so priseljenici, ki so prišli leta 1922, prinesli s seboj \$30,000,000. Ta svota je podeenjena, ker priseljenec ni dolžan pokazati, kar ima čez \$50. Ker se je razmerje priseljenecv iz severne Evrope povečalo od vojske sem, je povprečna svota, ki jo priseljenec sedaj prinaša s seboj, znatno večja kot v dobi neposredno pred vojno.

"Review of Economic Statistics" od julija 1919 je cenila čist znesek priseljeniških pošiljatev na povprečno \$150,000,000 na leto za dobo 1896-1914; koncem te dobe so po tej cenitvi znašale bržkone 200 do 250 milijonov na leto. Harvard Committee on Economic Research je nabral podatke od merodajnih bank v Detroitu, Clevelandu in v drugih mestih z velikim tujerodnim prebivalstvom; iz teh podatkov izhaja, da je bilo manj pošiljatev tekem vojne, ali da so leta 1919, ko je mnogo pripomožnih organizacij nabiralo prispevke za Evropo, pošiljatve znašale mnogo več kot kdaj poprej. Ceni se na podlagi teh podatkov, da se je leta 1919, poslalo v stari kraj \$600,000,000. Od tedaj so se te pošiljatve (brezdvomno) zmanjšale.

Department of Commerce se je prizadeval nabrati nadaljne podatke glede zasebnih denarnih pošiljatev za leto 1922 in dobil cenitve s strani ameriških trgovinskih atašeev v inozemstvu, od raznih inozemskih vladnih virov in od nekaterih newyorških bank. Banca di Napoli je poročala, da so pošiljatve v Italijo znašale \$105,000,000; druge cenitve o italijanskih pošiljatih, nabrane od trgovinskega atašeeja v Rimu, stavijo te pošiljatve, le na 50 do 60 milijonov dolarjev ob povprečnem tečaju valute za vse leto. Pošiljatve v Nemčijo, znašale med 75 in 100 milijoni dolarjev. Glede Poljske je precejšnja razlika v cenitvah; Guaranty Trust Co. in poljski bančni sindikat jih cenita na

\$20,000,000 Amer. Express Comp. na čez \$55,000,000, in druge cenitve kolebajo vmes. Wiener Bank Verein, ki baje opravlja največ pošiljatev v Avstrijo, poroča \$1,500,000 pošiljatev v l. 1922. Znano pa je, da se veliko denarja pošilja tja v gotovini in mimo bank. Uradno avstrijsko poročilo trdi, da so denarne pošiljatve v prejšnje avstro-ogrsko monarhijo znašale čez sto milijonov na leto in da se je l. 1922 poslalo v iste pokrajine bržkone še več. Poročila s strani zastopnikov trgovinskega departementa v Čehoslovakiji in Ogrski cenijo pošiljatve v Čehoslovakijo na deset in v Ogrsko na petnajst milijonov. Iste cenitve za Rumansko znašajo deset milijonov in za Grško dvajset milijonov. Švedsko poročila en milijon in Norveško in Dansko skupaj približno isti znesek.

Na podlagi teh cenitev in s sodelovanjem raznih tujakšnih in inozemskih bančnih zavodov je Department of Commerce dobil cenitve o skupnih priseljeniških denarnih pošiljatih v stari kraj, ki — všteti pripomožne prispevke za inozemstvo, računajo od 350 do 500 milijonov dol. v l. 1922. Odbivši gotovino, ki so jo pošiljatve priseljenecv v inozemstvo in pripomožni prispevki znašali l. 1922 povprečno čistih 400 milijonov dolarjev.

J.O.F.L.I.S.

VARCUJTE S PREMOGOM.

Z malimi popravki v hiši ali stanovanju in z malo več pozornje pri kurjenju se lahko preko zime prištedi več milijonov ton premoga. Pregledajte sedaj svojo hišo in napravite potrebne popravke, predno mraz nastopi.

U. S. Department of Commerce nudi v tem pogledu sledeče nasvete:

Okna: Okna se dostikrat slabo priklepajo. Spranje se lahko zamašijo potom obojev; za mašilo se rabijo primerni trakovi, ki se zagodijo v špranje, takozvane "weather strippings". Kjer je podnebje jako mrzlo, je boljše nataktni dvojna okna, vsaj ob oni strahiše, ki je izpostavljena prevladujočim vetrovom.

Vrata: Podolgsti komad platna ali klobučine (felt), prabit na pod durmi ali na vratnico, brani mnogo pred zimo. Ako se vratnice ne podajejo natančno v okvir, treba to popraviti. Pregledajte tudi prečnico nad durmi, da ni tam nikakih špranj.

Pod: Dasi dvojni pod je vedno več v splošni rabi, je še vedno mnogo hiš, kjer je edini pod neposredno prabit na trame. V tem slučaju treba paziti na to, da se zamašijo špranje.

Klet in podstrešje: Vrata in okna kleti in podstrešja treba prihrvstiti ravno tako, kot ona ostale hiše. Mrzli zrak v kleti premrajuje pod hišo. Stalni zrak v podstrešju prispeva k toploti spodnjih nastropij.

Dimnik pečne cevi in ognjišča: Treba pregledati dimnike in pečne cevi in jih očistiti, ako je treba. Ako se ognjišča in peči ne rabijo, treba zapreti gasilo (damper).

Peči: Ako peči, bodisi one za centralno kurjavo ali kuhinske in sobne peč, niso v redu, bo v njih mnogo premoga izgorelo zastonj. Treba pregledati rešena v pečeh, predno mraz nastopi.

Vse to se lahko napravi z malim stroškom ali morda brez nikakega stroška. Dodatno, mnogo premoga boste si prištedili, ako zapahnete okna, ko jih zapirate, ako zapirati peč v nerabljeni sobi in ponoči, ko so okna odprta. V ta-

kem slučaju naj bodo vrata spalne sobe zaprta, tako da ostalo stanovanje ostane gorko. Vse te stvari zahtevajo le malce pažnje, ali nazadnje se bolj izplačajo, kot bi človek verjel.

Nekaj zanimivih števil o Ameriki.

Leta 1910 je živel v Združenih državah ameriških 110,663,502 oseb razcepljene med 25,500,000 družin. Narodno bogastvo naše dežele znaša okrog 350 bilijonov dolarjev; letno dohodke se pa računata na \$66,800,000,000. V Združenih državah je nad 10,500,000 domov (hiš) od teh je brez vsakega dolga 6,522,119. Širom naše dežele je dalje 6,448,336 farm; 3,925,095 jih opravljajo sami lastniki, ostale so pa v najemu, izvenzemski 68,525 farm. Te farme so vredne \$77,924,100,338; dolga na njih je pa samo \$4,603,767,192.

ISCEJO SE:

Ivan Šojat, iz Gračanice, Tuzla, Bosna; zadnja adresa 247 Calkom Street, Woodlawn, Pa.

Milan Vlakovič, zadnja adresa: Box 30 Brier Hill Sta, Youngstown.

Ignjat Kasamicki, iz Sente Bačka; zadnja adresa Pittsburgh.

Tone Habjan, Ljubljana; zadnja znana adresa: 863 Wille Ave., (?) Braddock, Pa.

Petar Čugalj, Zirovac, Dvor, Zagreb; zadnja znana adresa: Croj 488 Davis Ave. Detroit, Mich.

Djordje Jovanovich, policijski inspektor; zadnja adresa: 8 West 125 St. New York, N. Y.

Miško Belobrk, zadnja znana adresa: Union National Bank, Massilon, Ohio.

Božo Beko, Dvor, Zagreb, zadnja znana adresa: 75 S. Cas Ave., Akron, Ohio.

Mihael Požun, zadnja znana adresa: Stauaton, Ill. Box 375.

Matije Melkar, ???

Hans Heinrich, iz Bajmoka, Bačka; zadnja adresa: Ohio.

Franc Vdovec, leta 1914. odselil iz San Francisca v Alasko.

Fred Telatko, zadnja znana adresa: 3944 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Pavel in Valentin Fortuna, iz Poljan, Skofja Loka, Slovenija; zadnja znana adresa: Moundsville, Box 534, W. Va. Kdor bi mogel dati podatke o bivalšču teh ljudi, ali o njih sodi, naj izvoli obvestiti Izseljeniškega Poslanca, 433 West 22nd Street, New York, N. Y..

KAKO PTIČI IN ŽIVALI OGLAŠUJEJO.

Nek ameriški pesnik je nedavno tega pronašel, da mnogi ptiči in živali stalno oglašujejo. Kokoši oglašuje s kokodakanjem, da je znesla jajce. Petelin oglašuje jutranjo zoro s svojim kikiriki. Golob in grlica oglašata svojo ljubezen z grguljenjem. Pav oglašuje svojo lepoto s tem, da razprostre svoj rep in vpije. Z lajanjem oglašuje hišni pes prihod nepričljubljenega tučca. Celo kača oglašuje napad s svojim sikanjem in razljanjem. Človek, mojstersko delo matere narave, pa se hudo moti, če se obotavlja z oglaševanjem. Seveda v slučajih priprav velike poznane vrednosti je oglas samo nekaj opomin. Trinerjevo zdravilno grenko vino je zadnjih 34 let najpopularnejša želodčna tonika v deželi. Joseph Triner Company, Chicago, Ill., prejema vsak dan odprta in prostovoljna pisma v katerih je hvaljeno Trinerjevo zdravilno grenko vino. To zdravilo nima para v slučajih slabega teka, slabe prebave, plinov v črevesju in sličnih znakov želodčnega nereda. Vsak lekarnar in trgovec z zdravili ga ima v zalogi. (Advertisement.)

4 leta v ruskem ujetništvu

Piše Josip Grdina, West Park, O.

(Nadaljevanje.)

NA POVRATKU V STARO DOMOVINO.

Na pošttem vlaklu proti Rostovu. Pred komisijo. Galanten sprevodnik, ali: vse posrečeno. Sitni sprevodnik in dobrosrčni kozak. Prihod v Rostov.

Ves nevoljen sem zapustil naš vojaški vlak, ter hodil nekaj časa po lepem črtkovskem kolodvoru v mislih, kaj naj ukrenem. Končno sem se vendar odločil, da grem kar na poštni vlak brez voznega listka, naj bo že kar hoče; korajža velja! Ako se bo morda sprevodnik hudoval, ga bom naprosil, da naj me pusti potovati, ker sem revež. S tem sklepom sem šel na poštni vlak ter se vsedel na klop poleg okna v vagonu. Ukrajinec, katerega sem med tem zgrešil, je šel menda v drugi voz. Tako sem bil zopet sam med potniki in kozaki, ki so še vedno prihajali na vlak, da je bil kmalu napolnjen.

Ko smo se vozili kake pol ure iz Črtkova proti Rostovu, vstopi v vagon komisija (dva častnika in trije oboroženi kozaki); ter nam naznanijo, da se prične pregledovanje potnih listov, kar naj vsak potnik brez razlike pripravi v svrhu pregleda. Med potniki je takoj malo bolj zašumelo, kajti vsako se je brž zasukal da privleče na dan svojo potno listino. Nekateri so jo kmalu držali v rokah; drugi pa so še stikali po vrečah. Seveda sem bil jaz pri tem prizoru tudi v zadregi. Hecano! Vedno kaži ta papir, ki je že ves zmčekkan. Moja potna lista je bila naenkrat v rokah, pa skrbelo me je zopet če bo ta lista pristna, ali veljavna, ali ne, ker je samo od navadnega selskega župana potrjena. Morda mi bodo potni list tukaj zavrgli!—Toda korajža velja! Čemu bi se človek neki bal? Ako postane človek pri tem bojazljiv, ga prično celo drugi sumičiti.

Višji častnik, ki je pregledoval potnikom listine, je bil postaven mož z naočniki. Ko me vpraša za potni list, mu ga mirno brez kake bojzani podam v roke, kot bi bil moj list najbojtiši. Ko častnik mojo listino pregleda, me pomeri z očmi gor in dol, nato mi ga vrne molče ter nadaljuje svojo delo pri drugih potnikih; to je značilno, da je moj potni list v redu. Hvala Bogu! Pa sem imel toliko nepotrebnih skrbi. Ko je komisija dovršila svoje delo je nato odšla v drugi vagon.

No, prav dobro se mi je ta stvar obnesla; zdaj gotovo ne bo več kake sitnosti na tem vlaklu; toda kmalu sem izprevidel, da sem se prenašlo veselil. Nekaj minut zatem jo primaha v naš vagon sprevodnik vlaka in kliče: "Gospoda, pripravite vožne listke (biljete)!" te!

Ojej, ojej! V svoji veliki razburjenosti sem pa na tega moža in vožni listek že čisto pozabil! Kaj bo pa zdaj, ker jaz železni karte nimam! Gladko skoro gotovo ne bo šlo!

Sprevodnik je še precej naglo opravljal svoje delo, ter s kleščami ščipal vožne listke. Ko pride vrsta name, podam samo svoj zmčekkan potni list. Sprevodnik je nekaj časa pregledoval mojo potno listino, nato mi je pa papir vrnil nazaj brez kake žal besede.—Živijo! Danes sem pa res srečen! Prej je bilo pri komisiji glede potnega lista vse v redu, zdaj pa ravno tako gledé voznega. Koliko skrbi sem imel po nepotrebnem; res, da večkrat za de-

žjem prijazno solnce zasije. Ta sprevodnik je bil vsekakor dobra duša, ker mi ni delal najmanjše sitnosti. Ko je iz potnega lista razvidel, da sem ubog vojni ujetnik, si je gotovo mislil, da nimam denarja, kar se tudi ni motil, in tako me lepo pri miru pustil. Zelo sem bil vesel, da se je vse tako lepo izteklo in posrečilo, nakar sem se zadovoljno vsedel poleg okna ter gledal venkaj v zimsko naravo. Kakor za stavo jo je lu matija pihal po ozemlju donskih kozakov; na gotovih postajah se je ustavil samo za nekaj minut, potem pa zopet dirjal naprej; precej časa smo čakali na postaji Milerovo in v Zverevu, kjer se križajo železniške proge na druge strani. Ob 7. uri zvečer smo že dospeli v mesto Novočerkask, prestolico Dona in sedež vrhovnega atamana donskih kozakov.

Ko se je naš vlak ustavil na postaji v Novočerkasku, je izstopilo dosti potnikov, zlasti kozakov; med temi sem bil tudi jaz, ker sem si hotel nekoliko ogledati glavno mesto (prestolico) donskih kozakov, osobito pa krasen spomenik Jermaka Timafejeviča, slavnega voditelja donskih kozakov in premagalca Sibirije. Pri tem sem računl, da bo vlak tukaj gotovo dlje časa stal; toda pri tem sem se vračunal. Še predno sem nastopil pot po mestu, sem vprašal nekega železniškega čuvaja, kdaj odpelje ta vlak proti Rostovu. Dobil sem odgovor—Nekaj minut pred pol 8. uro bomo odrinili proti milju. —Potemtakem si pa ne morem ogledati mesta; lahko zamudim vlak! Boljše je, da grem nazaj na vlak, kar sem tudi storil in ondi skozi okno rrl na šetajoče donske kozake v lepih paradih uniformah, ki so ponosno korakali po peronu, ter rožljali s težkimi sabljami, la jim je kar zvenelo pod nogami; v resnici so se zavedali, da so v prestolici Dona. Vlak je zatem res kmalu odpeljal iz Novočerkaska; moji sopotniki so mi zatrjevali, da še nočijo lospomo v Rostov.

Ko smo se vozili kake četrt ure, vstopi v naš vagon sprevodnik veleč potnikom, da naj pripravijo vožne listke. Sprevodnik ni bil več prjšnji, ampak nek drug, ker stia službo menjala na zadnje označeni postaji. Jaz nisem bil pri tem prav nič v skrbeh glede vožne karte, katere sploh nisem imel; mislil sem, ker je bilo že prej v redu glede tega, bo tudi sedaj, pa motil sem se in pričel, da ni rak v vsaki luknji, ampak véasih tudi kaka kača. In tako je bilo tudi to pot. Ko me sprevodnik vpraša za vožni listek, mu mirno podam svoj potni list. Sprevodnik ga nekaj časa pregleduje, potem pa pravi: "Kje imate pa vožni listek?" — "Drugega voznega listka nimam", sem mu uljudno odgovoril. — "Kam se peljete?" — "V Rostov, od tam pa v Avstrijo." — "Potem pa plačajte 8 rubljev za vožnjo iz Novočerkaska do Rostova. Ste me razumeli? Pripravite denar! Kje ste pa stopil na vlak, na zadnji postaji, ali morda že prej?"

Sprevodnik ni vedel, da se vozim že vso noč in ves dan. Ko bi to znal, potem bi še le genčal! Jaz mu na stavljenovprašanje nisem nič odgovoril. — "No, kje ste stopili na vlak? Saj morda še sami ne veste! Torej plačajte 8 rubljev za karto, ker iste nimate." Nato sem začel sledeče prositi: "Gospod sprevodnik, jaz sem vojnovejetni Avstrijec; po dolgih letih se vračam danes domov ker je vojna končana. Kje in kako naj vzamem toliko denarja za karto, ker sem moral večinoma zastoj robstvovati; le tu in tam za malo odškodnino,

kar hranim za bori kruhek!" Toda sprevodnik se ni dal prepričati, ampak je odločno zahteval denar za vožni listek. Ko sem izprevidel, da res ne bo drugače, kot da plačam, sem bil na tihem že pri volji stvar plačati, čeprav bolj težko; vendar sem se še pogajal z njm, toda vse zaman. Tu se pa vmes oglasi mlad kozak, ki je sedel nasproti mene pri oknu ter pravi sprevodniku: "Kaj pa vpijete nad tem človekom, ki je vojni vjetnik; čemu zahtevate od njega denar! Kje naj ga pa vzame! Ali ne veste, da so morali vjetniki zastoj delati za slabo hrano? Država jih je proti njihovi volji privedla semkaj, in jih mora tudi brezplačno peljati nazaj; vi pa zahtevate denar od njega za vožnjo. To je nesramno in protipostavno!"

Tako je oni dobrosrčni kozak očel sprevodnika, ki se je zatem obrnil ter pregledoval karte drugim, mene pa lepo pustil v miru; tako sem imel zopet mir. Kozak, ki se je potegnil zame, je imel obvezano roko vsled rane, dobljene v boju proti boljševikom, ter je šel domov na dopust. Zelo sem bil hvaležen temu vrlému sinu Dona za njegov samaratinski nastop. Reči moram ponovno na moje lastne prepričanje, da se dobe v tujini še ljudje, ki se zanimajo za usode tujca ter mu s požrtvovalnostjo pomagajo.

Vlak se je med potjo vstavil na nekaterih postajah le za malo časa, potem pa drvel naprej mimo Aksajev in mimo reke Don; snega je bilo videti vedno manj, in predno smo dospeli v Rostovo, je bila že kopna zemlja; tudi podnebje je bilo veliko toplejše, vidno, da smo že blizu toplega Kavkaza.

Nekako ob pol 11. zvečer smo se pripeljali v mesto Rostov na Donu; kolodvor ondi je bil ves okinčan z zastavami, pa ne samo z ruskimi, ampak tudi z zavezniškimi, angleškimi itd. Tako sem videl tudi zastavo Združenih držav ameriških. Zelo me je vse to zanimalo, kaj neki pomeni? Zvedel sem pa zatem, da se je tu v Rostovu mudila zavezniška komisija in da vsled tega vihrajo zastave tujih držav. Med vsemi temi zastavami me je najbolj zanimala ruska zastava, dasiravno sem jo videl že prej. To pa vsled tega, ker mi je ruska zastava predstavljala našo slovensko trobojnico. Kakor znanu, stia si ruska in naša slovenska zastava popolnoma jednaki. Tako imata dva slovenska naroda največji del Slovanov—mogočna Rusija—in najmanjši del Slovenija—vsem enaki zastavi, kar je resnici zanimivo. Želel sem, da bi še nadalje vihrala v Rusiji ta trobojnica mesto rdeče boljševiške cunje, ki s svojo rdečo barvo predstavljala žalostne čase robstva kristjanov pod turško zastavo.

Prva ljudska šola v Združ. državah.

Na podlagi zgodovinskih podatkov je bila že pred 283 leti (l. 1640) v mestecu Newport, država Rhode Island ustanovljena prva ljudska šola. Za ustanovitev iste se je osobito zanimal tamošnji anglikanski pastor Rev. Robert Lenhal. Ker ni imel dovolj denarnih sredstev za zgradbo šole na razpolago, se je obrnil do svojih faranov za pomoč. Zavedni farani so darovali v ta namen 100 akrov zemlje, katero se je prodalo, z denarjem pa postavilo prvo ljudsko šolo.

Povprečni danek, ki ga znaša od 3—100. let, se lahko razvidi po zaznamovanih obročkih na njegovih listinah.

PES, KRAVA IN OSEL.

Po Ljubljani se širi sledeča pripovedka: Zivali iz Jugoslavije so poslali pred božji tron posebno deputacijo. V deputacijo so izvolili psa, kravo in osla. Bog Oče je deputacijo milostno sprejel in najprvo nagovoril psa: "No, kaj pa ti?" — "Ljubi Bog Oče", pravi pes, meni se jako slabo godi. Vsak mi pravi: Ti prokleti pes, mrha pasja in tako dalje in to je hudo!" — "Kaj pa ti?" vpraša Bog Oče kravo. — "Meni ni nič boljše kot psu," odgovori krava. Vsak mi pravi: Krava pijana, krava nerodna in tako naprej in to je hudo." — Končno se obrne Bog Oče k oslu: "Tebe pa že poznam in Tvoje pritožbe. Kaj ne: siva barva, trnje in osat in dolga ušesa, seveda. Ampak najprej mi povej: Kako pa ti sploh prideš v to deputacijo?" — "I, izvolili so me, pa sem prišel", odgovori osel. "Sicer pa tisto o trnje in osat in dolga ušesa, ni nič res," nadaljuje osel. "Kajti meni se čisto dobro godi in sem prav zadovoljen." — "Kako pa to, da si enkrat zadovoljen?" — "Ker upam, da kom kmalu minister postal", se odreže osel.

Izvoz pšenice in moke.

Pred vojno je znašal povprečni izvoz pšenice iz Združ. držav. 57 milijonov mernikov na leto, izvoz moke pa 10,678,000 sodov, kar bi bilo 48 milijonov mernikov pšenice. Od tega je šlo 87% pšenice in 43% moke samo v Evropo.

Povprečni letni izvoz za zadnja tri leta pa je znašal 221 milijonov mernikov pšenice in 17,227,000 sodov moke, kar znaša 77 milijonov mernikov pšenice. Izvoz pšenice se je povišal za 300 odstotkov in izvoz moke pa za 61 odstotkov. V Evropo je šlo 83 odstotkov pšenice in 63 odstotkov moke. Iz tega je razvidno, da smo po vojni izvozili več pšenice in moke kot pa pred vojno. Povprečen izvoz pšenice in moke v druge kontinente je skoro isti kot pred vojno. Iz gorenjega je razvidno, da ni res, kar nekateri trdijo, da je cena pšenice podla

Tivoli Studio

Edini poljsko-slovenski fotografski atelje v Jolietu, Ill.
JOS. SITKOSKI, lastnik
 635 E. Jefferson St. Joliet, Ill.
 TELEFON 5617
 Najbolj moderni "studio" v mestu. Slike jemljemo vsak čas čez dan in tudi zvečer. Izdelujemo posamezne slike družinske slike, poročne itd. Povečujemo razne slike vseh kombinacij. V zalogi imamo tudi lepe okvirje.

Pozor! Pozor!

Samo edina ALPENTINK-TURA na svetu je za moške in ženske lase, od katere takoj prenehajo lasje odpadati in potem lepo in krasno rastejo. Velika steklenica stane \$3.—, srednja steklenica \$2.—, s poštnino. Za vse drugo pišite po cenik, ga pošljemo zastoj.

Jacob Wahčič

1434 E. 92. Str.
 CLEVELAND, OHIO.

IMAM NA ZALOGI PRAVE

LUBASOVE HARMONIKE
 tri in štiri-vrstne, dvakrat, trikrat in štirikrat uglasbene, nemške ali kranjske in pa tudi československe. 12 basij ter kovečanje harmonik.
ALOIS SKULJ
 321 Epsilon Pl., Brooklyn, N.Y.

vsled tega, ker nimamo zunan-jega trga za ta pridelek.

In dasi je padla cena pšenice, je cena kruha in moki ista, kot je bila v vojnem času. Iz tega je razvidno kdo je kriv, da farmer ne dobi pravične cene za svoj pridelek.

Draga jajca.

Ko se je nedavno španski kralj Alfonz mudil v znanem francoskem kopaljšču Beauville, je nekčč zajtrkoval v neki kmečki gostilni. Ker mu je natakara računl za 3 mehko kuhana jajca 21 frankov, ali 7 frankov za 1 jajce, je kralj gostilničarko vprašal, če so ondi v resnici jajca tako redka? Gospodinja mu je nato odgovorila: "Ne Veličanstvo; pač so pri nas redki gosti—kralji."

Izkupil jo je.

Dva farmerja, eden iz Kalifornije, drugi iz države Michigan sta se sešla na neki razstavi.

Prvi se pohvali rekoč: "Prinas rastejo tako velike zeljate glave, da gre pod eno, lahko cel polk vojakov."

Njegov tovariš: "To še ni nič. Pri nas pa delajo tako velike bakrene kotle, da bi lahko cel vagon vašega zelja v enem samem kotlu skuhal!"

SVOJI K SVOJIM!

Podpisani toplo priporočam rojakom Slovincem in bratom Hrvatom v Pueblo, Colo. svojo trgovino z obleko za moške in otroke; v zalogi imam tudi veliko izbero čevljev za ženske; sprejemem tudi naročila za nove moške obleke po mori.

JOHN GERM.
 Slovenski trgovec.
 317 East C. St. Pueblo, Colo.

Srečni dom!

Zdromite se in otresite se verig suženjstva vi živeči v zaduhlih mestih, ki delate v plavžih, rudnikih in Premogovnikih!

Cas je že, da si poiščete dom. Ni vam ga treba s težavo drugod iskati; mi ga še imamo tudi za vas. Ne hodite, ne bližje, nadalje. Pridrite pogledat našo zemljo; prepričani smo, da bomo mi ustregli vašemu okusu in vaši denarnici.

Mi imamo še dosti rodovitne zemlje namočeno z vodo, katera dela prave čudeže pod tem podnebjem. Pišite za pojasnila na:

Frank Budner

Representative
 Western Colonization Co.
CORNING :: CALIFORNIA

F. M. OPEKA

Prodaja zemljišč. (Real Estate.)
 1711 Sheridan Rd. North Chicago, Ill.

Zavarovanje (Insurance).
 proti ognju, strelji, nevihti, ciklonu in tornadu. Jaz sem zastopnik dveh največjih zavarovalniških družb na svetu. Moje stalno in vedno geslo je bilo: **Dobra postrežba.**
 Zavarovanje vseh vrst.

Zastave, bandere, regalije in zlate znake za društva ter člani **K. S. K. J.**

izdeluje
EMIL BACHMAN
 2107 S. Hamlin Ave.
 Chicago, Ill.

Anton Zbašnik

Javni notar,
 206 Bakewell Bldg.,
 Pittsburgh, Pa.
 (Nasproti sodnije)

S priporočam rojakom v vseh notarskih poslih. Registriran pri jugoslovanskem generalnem konzulatu. Pišite ali pridite osebno.

In ene same unče finega jekla, ki ni vredno niti 1c, se lahko naredi 4000 finih peres za žepne ure.

Prihranite nekaj od svojega zaslužka

vsak plačilni dan in uložite ga v našo varno in zanesljivo banko. Začuden bode-te kako hitro vaši prihranki rastejo in vrhu tega vam plačamo mi po 3% obresti dvakrat v letu ter iste prištejemo h glavstici. Ulagate v našo varno in zanesljivo banko, pa je denar vedno na varnem mestu; vendar se ga lahko dvigne ali celoma ali deloma kot ga kdo potrebuje.

Naša banka ima nad \$740,000 kapitala in rezervnega sklada, kar je znak varnosti za vaš denar.
 Skupne denarne uloge pa presegajo čez 5 milijonov dolarjev.

JOLIET NATIONAL BANK

CHICAGO AND CLINTON STS. :: JOLIET, ILL.
 Wm. Redmond, preds. Chas. G. Pearce, kasir.
 Joseph Dunda, pomoč. kasir.

Važno, pametno in pravilno

ravna oni, ki svojega denarja ne drži doma brez obresti, ampak ga nalaga v varne, državne, okrajne, mestne (municipalne) ter šolske bonde in bonde obvezanih korporacij, ki mu donajajo od 5% do 6% obresti na leto. Te obresti se lahko z odstriženimi kuponii lahko zamenja vsakih 6 mesecev. Če rabite denar, lahko bonde vsak dan, morda celo z dobičkom prodate.

Način kupovanja bondev je priporočati tudi podpor-nim organizacijam in društvom.
 Skoro vse bonde, katere lastuje K. S. K. J. smo ji MI prodali v popolno zadovoljnost. Pišite nam za pojasnila, da vam dopošljemo ponudbene cirkularje.

A. C. ALLYN & Co.

71 W. MONROE ST., CHICAGO, ILL.

OTOK ZAKLADOV

Angleško spisal R. L. Stevenson. Poslovenil J. M.

(Nadaljevanje.)

Bilo je zelo vtrudljivo in počasno delo, vendar sem vidno napredoval; in ko sem se bližal Predgorju gozdov, sem vedel, da na vsak način zgrešim ta kraj, da pa sem napredoval vseeno nekoliko sto korakov proti vzhodu. Videl sem zelene vršičke dreves gibati se v jutranji sapici, in bil sem prepričan, da gotovo dospem do prihodnjega predgorja.

Bil je pa tudi že skrajni čas, kajti žeja me je začela mučiti. Pripekanje solca, tisočero odsevanje njegovih žarkov od valovja, morska voda, ki se je razlivala čez mene in se tu sušila in pokrivala moje ustnice s soljo, vse to je povzročilo, da me je grlo peklo in žgalo in glava bolela. Ob pogledu na tako blizu se nahajajoče drevesje sem postal bolno nestrepen; pa tok me je nesel mimo tega kraja in ko se je odprl prihodnji zaliv, sem zagledal nekaj, kar je popolnoma spremenilo moje počutke.

Ravno pred menoj, komaj pol milje daleč, sem zagledal Hispaniola z razpetimi jadrji. Prepričan sem bil, da me love; toda trpel sem toliko pomankanje vode, da sem komaj vedel, ali naj se rudi tega veselim ali žalostim; in predno sem storil kak sklep, me je presenečenje tako prevzelo, da sem mogel samo zjigati in se čuditi.

Hispaniola je imela razvito svoje glavno jadro in dvoje malih jader pri rilu, in njena lepa bela jadra so se svetila v solncu kot sneg. Ko sem jo prvič ugledal, so bila njena jadra napeta; vozila je nekako v severozapadni smeri in sklepal sem iz tega, da so jo morda na ladji namenjeni okolo otoka nazaj proti sidrišču. Naenkrat pa se je začela obračati vedno bolj in bolj proti zapadu, tako, da sem mislil, da so me zagledali in začeli loviti. Naposled pa se je obrnila naravnost proti vetru, in tam je stala potem nekoliko časa brez pomoči in njena jadra so ohlapnila.

"Nerodneži!" sem vzkliknil. "Se vedno morajo biti pijani kot sove." In mislil sem si, kako bi jih kapitan Smolett nazgal, da bi kar skakali.

Ladja se je polagoma obrnila in z vnovič razpetimi jadrji eno ali dve minuti hitro vozila, in se potem zopet zaletela proti vetru in obstala. To se je vedno in vedno ponavljalo. Semintja, gor in dol, proti severu, jugu, vzhodu in zahodu je vozila Hispaniola, se zaletela in ustavljala, in pri vsa kem novem poskusu končala kakor je začela, da so ji namreč jadra ohlapnila. Bil sem prepričan, da je nihče ne vodi, in če je tako, kje pa so mornarji? Ali so bili smrtno pijani ali pa so jo zapustili, sem si mislil, in morda bi jo mogel vrniti kapitanu, če se mi posreči priti na krov.

Hitro sem bil pokonec in v istem trenutku me je obdal oblak morskih pen; vendar sem to pot vztrajal pri svojem namenu in začel z vso močjo in opreznostjo veslajti proti Hispanioli. Enkrat sem zajel toliko vode, da sem se moral ustavit; vodil sem svoj čoln med valovi tako spretno, da je le semintja dobil udarec med rebra in mi je voda pljusknila v obraz.

Urno sem se bližal ladji; videl sem, kako so se pri krmilu svetili medeni okovi, ko se je premikala; in še vedno se ni prikazala živa duša na krovu. Smatral sem jo za zapuščeno. Ako pa ni bila, so morali mornarji pijani ležati spodaj, kjer bi jih mogel zvezati in narediti

li potem z ladjo, kar bi se mi zljubilo.

Nekoliko časa se je gibala tako, da je bilo zelo slabo zame. Obrnjena je bila skoro popolnoma proti jugu in se seveda ves čas zibala. Vselej, kadar se je obračalo, so se jadra nekoliko napela, in to je v trenutku obrnilo proti vetru in odklajilo od mene.

Veter je za nekoliko sekund skoro pojenjal in ker je tok ladjo polagoma obračal, se je Hispaniola počasi vrtela okoli svojega središča in obrnila proti meni zadnji del, kjer je bilo okno kabine še vedno na stečaj odprto in kjer je gorela svetilka nad mizo. Glavno jadro je viselo ohlapno dol kakor kako bandero. Ako bi ne bilo toka, bi stala popolnoma mirno.

V zadnjih trenutkih sem se od nje nekoliko oddaljil, sedaj sem pa podvojil svoj napor in jo začel loviti.

Nisem bil sto metrov od nje, ko je veter zopet potegnil jadra na levi strani so se napela in zopet je švignila naprej kot lastavica.

Skoro bi upal, toda zopet me je navdalo veselje. Ladja se je obračala. Videl sem, kako so se penili valovi pod njenim rilcem. Neskončno velika se mi je videla iz mojega nizkega čolna.

Komaj sem imel časa misliti, komaj časa delati in se rešiti. Nahajal sem se vrh vala, ko je ladja prila; ja p drugem navzdol. Planil sem na noge, sunil svoj čoln pod vodo in skočil. Z eno roko sem se vjel za veliki drog, svojo nogo pa vtaknil med veliki vrvi, in ko sem tako visoko visel in težko sopol, mi je zamolkel udarec oznanil, da je ladja povozila in razbila čoln in da sedaj ne motem več Hispaniole.

Komaj sem se ustanovil na stožini, ko je vihrajoče jadro ohlapnilo in se na drugi strani takim pokom zopet napelo kakor bi kdo s topom ustrelil. V slednjem se je ladja tresla do dna, toda kmalu j spodnje jadro zopet omahnilo, ostala pa so bila še vedno napeta.

Skoro bi bil padel v morje, kaj nisem smel več trati časa, zato sem splezal po stožini dol in se z glavo napre, zakotal na krov.

Bil sem na prednjem delu ladje, ki je bil obrnjen od vetra, in glavno jadro, ki je bilo še vedno napeto, mi je zakrivalo večji del zadnjega konca ladje. Žive duše ni bilo videti. Na tleh, ki niso bila osnažena od upora sem, je bilo opaziti sledove nog; prazni steklenica z odbitimi vratoni se je valila semintja kot neka živega.

Naenkrat je prišla Hispaniola naravnost pred veter. Prednja jadra za zadoj so glasno pokala, krmilo je močno udarjalo, cela ladja se je vzdigovala in tresla, drog glavnega jadra se je zasukal proti ladji, vrvi so zaječale in po kazal se mi je zadnji del ladje.

Tam sta bila dva čuvaja rdečekapec ležeč na hrbtni, tretji kot les, z razprostimi rokami in odprtimi ustmi, kažoč zobe. Israel Hands pa je sedel s hrbtom proti ograji; brada mu je visela na prsi, roke so bile razprostrte, njegov obraz je bil blede kot lojeva sveča.

Ladja se je stresla in zibala kakor uporen konj, jadra se se napenjala sedaj na eni, sedaj na drugi strani, in drog glavnega jadra se je zibal, da je jemabora ječala. Semintja je

pljusknil oblak svetlih pen preko ograje. Ob vsakem sunku se je prevrnil rdečekapec, pa vedno obležal zopet na hrbtu in kazal spačeno lice, da je bilo grozno gledati. Pri vsakem sunku se je tudi Hands vedno bolj sesedal, njegove noge so se stezale vedno dalje po krovu in telo se je končno obrnilo proti zadnjemu delu ladje; tako se mi je njegov obraz popolnoma skril in nisem mogel videti ničesar drugega kakor njegova ušesa in konce brk.

(Dalje sledi.)

KOTIČEK ZA OTROŠKO ZDRAVJE

OSKRBA MATERINSTVA IN OTROŠKEGA ZDRAVJA

Na tem mestu bomo predstavlili tedno za tedno valno in poslušni, ki so valno vrednoti posebno za noseče ženske in matere.

Oskrba in hranitev dojenčkov je važnega pomena za vsi dom in za narodno voljo. Zato se nam sli vedno prizadevati poljnoma in podrobno pojasnila o tem predmetu.

CLANEK 32 S.

Skrb za hrano tekom vročega vremena.

Tekom poletnih dni oblačite svojega otroka tako lahko kot je mogoče, ter ga umite po dvakrat ali trikrat na dan z gobo v vodi, ki je malo hladnejša kot pa telo. Ne pustite stroka na direktno sonce. Zadržite od otroka in njegove hrane vse muhe in moskice, kajti te živali prenašajo vedno kali bolezni.

Tekom vročega vremena ni priporočljivo izpreminjati dosti hrane otroka razen, če je izprememba potrebna ali če jo svetuje družinski zdravnik. Tekom skrajne vročine čineva je varnejše dati nekoliko manj hrane kot pa jo zavzije otrok nekem hladnejšemu vremenu. Ne lajte mu ničesar drugega kot navadno prekuhanjo vodo, ki je ohlajena, ter redno dijetno. Drugih živil, marmelad, itd., ne dajajte otrokom, ki so stari manj kot 12 mesecev, posebno ne tekem vročega vremena. Taka živila lahko povzročajo neprebrav. Ko je staro dete tri ali štiri mesece, naj dobi čajno žličico precejšnega oranžnega soka, razredčenega s enakimi deli navadne kuhane vode in sicer enkrat na dan pred obedom. Polagoma pa povečajte to množino, lokler ne dobi otrok precejšnega soka polovice oranžne, nerazredčenega, enkrat na dan pred obedom.

Pogosto je zelo težko dobiti sveže ali pa ni ledu, da bi se ga ohranilo lahkim. Kondenzirano mleko so obilno rabili v Franciji in Belgiji tekom svetovne vojne. Pomožni knitej za Blížnji Istok se poslužuje kondenziranega mleka skoraj v vsem svojem delu ter je že dosegel čudovite uspehe. Skrobi za 200,000 otrok z sirotišnicah, razpršenih po vsem Blížnjem Istoku. Tekom vseh kampanj, izvedenih v stazličnih mestih Združenih držav je pomožni komitej z glavnim prosil za kondenzirano mleko. Te mleko je rešilo življenja neštetihi stotin teh nesrečnih otrok.

Kondenzirano mleko vsebuje ves material, ki proizvajata kosti in mišice ter je prosto vseh škodljivih bakterij. Bordenovo Eagle Brand mleko je pripravljeno iz čistega svežega mleka, prihaja le od zdravih krav. Največjo skrb se uporablja pri izdelovanju ter vsebuje več masčobe kot katerakoli druga znamka na trgu. To mleko je bolj slično materinskemu kot katerakoli druga vrsta, ter ga je mogoče jako lahko prebaviti in sprejeti v sistemi. Zelo lahko ga je pripraviti z dodatkom navadne vode. Ista trsni sladkor v kondenziranem mleku ga ohrani sladkega in čistega je nekaj časa zatem, ko je kana odorta. Vedno pokrijte odprto kano dobro ter jo imejte na hladnem, čistem prostoru. Preobrnjena časa ali kodolca je zelo praktično pokrivalo. Zapomnite si, da je čisto, zdravo živilo obnem s skrbnimi metodami pripravljana ter varste proti nevarni prehrani najvarnejše sredstvo, kako zavarovati svojega otroka pred poletnimi boleznimi.

Če zbolil vaš otrok na bljuvanju ali triski, ali če imha napade neprebrave, storate takoj poklicati družinskega zdravnika.

Ali ste vi eden onih, ki so prepričani, da je slaba prehrana omejena na par ubogih otrok v tenement hišah? Dejansko preiskava je dognala, da je med milijonom školskih otrok v mestu New Yorku le nekako 7 odstotkov v prvovrstnem zdravstvenem stanju. Bogati in revni otroci lahko trpe vsled tega. Mogoče so slaboprehranjeni otroci povsod drog vas kojili stariši ne spoznavajo nevarnosti. Slaba prehrana podminira ves človeški sistem, a ker deluje zavratno in počasi, ne postanejo učinki očividni, dokler ni bila storjena že resna škoda.

Vzrok slabe prehrane je nezadostna hrana ali pa napačna vrsta živil. Če dodaste Bordenovo Eagle

mleko k dieti svojega otroka, ste lahko prepričani, da bo dobil vse faktorje, ki so potrebni za odstranjenje zla slabe prehrane.

JAZ SEM ŽE PRICEL POSILJATI DAROVE ZA BOŽIČ

v stari kraj. Ako želite svojem za ta veliki praznik kaj denarja poslati, jaz hočem za vas vse urediti, samo pošljite mi svoto, katero nameravate nakazati za božično darilo.

Pišite po informacije:

EMIL KISS, bankir

133 Second Ave.,
New York, N. Y.

Izdelujem "afidavite" ali izjave za dopremo rojakov iz kraja. Prodajam šifkatke. Prejemam denar na ulogo.

CUNARD ANCHOR

Ali nameravate dobiti rojake v Ameriko?

6426 Jugoslovancev bo letos prišlo v to deželo.

Naj Cunard družba pomaga Vašim rojakom v Jugoslaviji da dobi potne liste, viziranja ter jim da potrebna navodila, ki so potrebna za potovanje v Ameriko.

Vse potnike spremljajo naravnost do parnika družbeni uradniki brez kaknega posebnega doplačila. Potnikom, ki imajo Cunardove vozne listke, nikdar ni treba čakati, ker odpluje iz Evrope večkrat v tednu kak parnik Cunardove parobrodne družbe.

Poslijte torej vašim rojakom karto z najbrzejim parnikom sveta.

CUNARD LINE,
140 N. Dearborn
Chicago, Ill.

DOMAČA ZDRAVILA

V zalogi imam jedilne dišave, Knajpovo ječmenovo kavo in importirana domača zdravila, katera priporoča Mgr. Knajp v knjigi

DOMAČI ZDRAVNIK

Pišite po brezplačni cenik, v katerem je nakratko popisana vsaka rastlina za kaj se rabl.

Pristni starokrajski ribežni za repo z dvema nožema \$1.10
Motike, domačega kranjskega izdelka \$-90

Na zalogi imam suho grozdje, fige in brinjeve jagode. Pišite za ceno.

Navedeno blago pošiljam poštne prosto, samo pri grozdju ni Express vračunjen.

MATH. PEZDIR
Box 772, City Hall, Sta.
New York, N. Y.

PRISELJEVANJE IZ STAREGA KRAJA V AMERIKO

je bilo 1. julija t. l. odprto

Pišite meni da Vam naredim pravilne in dobre prošnje. Če oseba ne pride povrnem denar.

Ne odlašajte da ne bo kvota zopet izčrpana.

MATIJA SKENDER
javni notar
za Ameriko in stari kraj
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

SEVEROVA ZDRAVILA VZDRŽUJEJO ZDRAVJE V DRUŽINAH.

Hude Bolečine

revmatične hiro olajšave, če rabite

SEVERA'S GOTHARDOL

Zanesljivi liniment

Istofako vporaben je za izvinjenje, oklone, za otrpnelost, in ohromelost bolnih mišic ter udov.

CENA 30 IN 50 CENTOV
Vprašajte v lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Pošiljanje denarjav stari kraj brzojavno in drugače.

Najhitrejši način za pošiljanje denarja je vsled brzojavno. Dostikrat je vsled nujnosti tak način nujno potreben. V ta namen je naša banka organizirala posebne zveze in jo sedaj pripravljena za točno izvrševanje denarnih nakazil v Jugoslaviji, Italiji in drugod in sicer v dolarjih, dinarjih, lirah, ali kakor pač potrebe zahtevajo.

HITER NAČIN za izvrševanje denarnih nakazil za stari kraj je tudi potom kabel-pisma, to se pravi, da gre nakazilo čez morje po kabelu in potem po pošti naprej. Pristojbina za tako kabel-pismo je \$1.00

DOBER IN NAVADNI NAČIN za pošiljanje denarja je potom pošte. Mi imamo svoje lastne zveze v starem kraju z zanesljivimi bankami in pošto in naše pošiljave so dostavljene točno in brez vsakega odbitka. Prejemnik dobi denar na svoj dom, ali na svojo domačo pošto.

NAŠA POSEBNOST je pošiljanje ameriških dolarjev v Jugoslavijo bodisi po brzojavu ali po pošti. Ne pozabite tega!

NAŠE CENE so vedno med najnižjimi. Prepričajte se!

POTOVANJE. Vse posle za potovanje v stari kraj, kakor tudi za potovanje od tam sem, kakor tudi vse druge posle tičeče se starega kraja, Vam najbolje oskrbi naša banka.

Denarne pošiljave in vsa druga pisma naslovite na

ZAKRAJŠEK & ČEŠARK
70-9th Avenue., New York City

MI POZNAME

potrebe svojega naroda ter mu vsled tega zamoremo najugodnejše in najsolidnejše ustreei.

ZA TOČNO IN REDNO IZVRŠEVANJE DENARNIH NAKAZIL,

ZA UGODNO IN BREZSKRBNO POTOVANJE V STARO DOMOVINO,

ZA DOPREMO OSEB IZ STARE DOMOVINE,

kakor tudi za vsa druga brezplačna navodila glede gornjih zadev, se zamorete s polnim zaupanjem obrniti na znano

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt St. New York, N. Y.
Glavno zastopstvo Jadranske Banke.

Vse društvene tiskovine

kakor: pismeni papir, kuverte, nakaznice, pobotnice, bolniške liste, pravila i.t.d. se izdelujejo hitro in po zmerni ceni v naši tiskarni. Slavnim društvom preskrbimo na željo prestavo pravil iz slovenskega v angleški jezik. Kadar torej potrebuje Vaše društvo kaj tiskovin obrnite se do nas.

AMERIKANSKI SLOVENEK
Prvi slov. list v Ameriki; \$2 na leto
1006 N. Chicago St. Joliet, Illinois.

FIRST NATIONAL BANK

Established 1857

BANKA, KJER SE LJUDSTVO SMEJE.

Poslovanje s kakimi bankami je podobno slučaju, kakor bi človek denar v kako grobnico naložil. Taka stvar je hladnokrvna in resna. Pri taki priliki bi moral človek misliti, da Vam banka dela kako uslugo, če prevzame vaš denar.

Ni pa tako s to banko. Pri nas se lahko počutite kot doma. Spoznali boste, da imate posle z ljudmi, ki so vam podobni. In čemu? — Saj se celo radi smejejo.

Če si izbirate prijazno banko, se bo vam naša banka gotovo dopadla. Čemu torej ne otvorite pri nas še danes svojega računa, kar bo v vašo lastno korist.

Premoženje te banke znaša \$12,000,000.00

THE OLDEST and LARGEST BANK in JOLIET